

KAPITAŁ NAUKI

Globalne perspektywy edukacji finansowej

It starts here

KAPITAŁ NAUKI

Przedmowa	03
Podsumowanie	04
Wprowadzenie	07
Rozdział 1	
Poziom pewności finansowej na naszych rynkach	10
Rozdział 2	
Czego ludzie chcą się dowiedzieć i w jaki sposób chcą się tego nauczyć?	16
Rozdział 3	
W jaki sposób edukacja finansowa powinna być realizowana?	20
Wnioski	30
Zestawienie danych rynkowych	32
Metodologia	42

PRZEDMOWA

Edukacja finansowa nie jest zagadnieniem technicznym ani drugorzędnym. To kluczowe narzędzie postępu. W każdym społeczeństwie wiedza pozwala ludziom podejmować świadome decyzje, przewidywać ryzyko i wykorzystywać szanse. Zrozumienie, jak działa pieniądź (jak powstaje, jak jest używany i jaką transformację obecnie przechodzi), to w zrozumienie ważnej części naszego ekonomicznego i społecznego życia.

Ekonomista John Maynard Keynes napisał kiedyś, że trud (postępu) nie polega tak bardzo na tworzeniu nowych idei, jak na porzuceniu starych, i nie inaczej jest w przypadku finansów. Chociaż świat uległ głębokim przemianom, nasza zdolność do rozumienia nie zawsze dotrzymywała im kroku. Rozbieżność między złożonością systemu finansowego a gotowością ludzi do poruszania się w nim pozostaje jednym z kluczowych wyzwań naszych czasów.

Raport ten zawiera wnikliwą analizę tego wyzwania. Badano w nim poziom wiedzy finansowej i pewności w 10 krajach i wykazano jednoznacznie, że pomimo rosnącego zainteresowania nauką dostęp do edukacji finansowej pozostaje ograniczony. Wyniki badania potwierdzają to, co wielu z nas wiedziało od dawna: dobrobyt finansowy ludzi jest ściśle powiązany z ich zdolnością do rozumienia, planowania i podejmowania trafnych decyzji. Raport pokazuje również, że edukacja finansowa jest naszym wspólnym obowiązkiem.

Rządy państw, szkoły, rodziny, przedsiębiorstwa i banki muszą współpracować, aby zapewnić wszystkim dostęp do wiedzy od

wczesnego dzieciństwa aż do dorosłości. Dla Grupy Santander promowanie edukacji finansowej nie jest jednorazową inicjatywą, ale statym zobowiązaniem. Jako instytucja bankowa niesiemy pomoc milionom ludzi i firmom w podejmowaniu codziennych decyzji.

Dlatego uważamy, że nasze zaangażowanie musi wykraczać poza dostarczanie produktów i usług i obejmować oferowanie narzędzi, które pomagają ludziom lepiej je zrozumieć. Od ponad trzech dekad wspieramy edukację we wszystkich jej formach, inwestując ponad 2,4 mld EUR w projekty edukacyjne na całym świecie. Tylko w 2024 roku ponad 4 mln osób z całego świata skorzystało z naszych inicjatyw i materiałów dotyczących edukacji finansowej. Działania te wynikają z naszego głębokiego przekonania, że postęp gospodarczy jest trwały tylko wtedy, gdy opiera się na solidnych podstawach wiedzy i zaufania.

Jestem przekonana, że społeczeństwo lepiej poinformowane jest jednocześnie społeczeństwem bardziej niezależnym i lepiej prosperującym. Ponieważ gdy dzielimy się wiedzą, pomnażamy jej wartość. A jeśli

ta wiedza pomaga większej liczbie osób zrozumieć swoją sytuację finansową, zarządzać nią i poprawiać, przyczyniamy się do osiągnięcia celu, który wykracza daleko poza bankowość: zapewnienia zrównoważonego postępu wszystkim ludziom.

Ana Botín
Przewodnicząca Grupy Santander

PODSUMOWANIE

Na całym świecie ludzie codziennie muszą podejmować decyzje finansowe – od płacenia za zakupy w sklepie po otwieranie rachunku bankowego lub zaciąganie kredytu. Sytuacja finansowa zmienia się cały czas, ale obecnie tempo tych zmian jest wyjątkowo szybkie, a sam pieniądź przechodzi transformację z fizycznych banknotów i monet do instrumentów cyfrowych. Wiele narzędzi cyfrowych sprawia, że zadania finansowe stają się prostsze i bardziej intuicyjne, ale wymagają one również nowych umiejętności i niosą ze sobą nowe ryzyka.

Brak wiedzy finansowej jest odwiecznym problemem na całym świecie, a jedna trzecia dorosłych twierdzi, że nie czuje się pewnie, zarządzając swoimi pieniędzmi. Jest to wyzwanie, z którym boryka się wiele krajów, nie tylko w kontekście bezpośredniego wpływu na indywidualną sytuację finansową swoich obywateli, ale także ze względu na szersze konsekwencje społeczne i gospodarcze.

W niniejszym raporcie, opartym na globalnej ankiecie przeprowadzonej wśród prawie 20 tys. osób w 10 różnych krajów, analizujemy:

- **Jaki jest poziom pewności finansowej na naszych rynkach**
- **Czego ludzie chcą się nauczyć i jakie są bariery w dostępie do edukacji**
- **Jak wiedza finansowa powinna być przekazywana**

Wyniki tych badań będą wyznaczać kierunki naszych przyszłych inicjatyw, a poprzez ich opublikowanie dążymy do promowania przejrzystości, współpracy i dalszego zaangażowania w edukację finansową.

- **Ludzie są przekonani, że wiedzą więcej na temat finansów, niż wiedzą w rzeczywistości.** 61% respondentów twierdzi, że posiada wiedzę na temat spraw finansowych, ale tylko 11% uważa, że ma bardzo dużą wiedzę.
- **Podczas sprawdzania wiedzy respondentów na temat inflacji** 32% z nich potrafiło poprawnie odpowiedzieć na pytanie, a 52% udzieliło poprawnej odpowiedzi na pytanie dotyczące stóp procentowych.
- **Niższy poziom pewności siebie jest obserwowany w przypadku zarządzania finansami w sposób cyfrowy.** 72% respondentów ogółem czuje się pewnie, zarządzając swoimi osobistymi finansami, podczas gdy 65% czuje się pewnie, zarządzając swoimi finansami online.
- **Media społecznościowe są coraz częściej postrzegane jako źródło informacji na temat edukacji finansowej.** Jedna piąta respondentów szuka informacji na temat finansów w mediach społecznościowych, a odsetek ten wzrasta do jednej trzeciej wśród osób w wieku 16-24 lat oraz wśród mieszkańców Brazylii.
- **Respondenci wykazują silną chęć uzyskania kontroli nad swoimi finansami.** Cztery piąte (79%) z nich zazwyczaj monitoruje swoje miesięczne wydatki.
- **Pomimo posiadania dużych ambicji finansowych respondenci nie korzystają ze źródeł edukacji finansowej.** Tylko 20% osób twierdzi, że kiedykolwiek uczestniczyło w kursie z zakresu edukacji finansowej, podczas gdy 78% nie przypomina sobie, aby kiedykolwiek to robiło.
- **Jest jednak kilka powszechnie dostrzeganych korzyści płynących z edukacji finansowej.** Respondenci pytani o potencjalne korzyści płynące z edukacji finansowej, wymieniają trzy najważniejsze: możliwość podejmowania lepszych decyzji (64%), efektywne zarządzanie pieniędzmi i zadłużeniem (59%) oraz umiejętność tworzenia dobrze skonstruowanego budżetu (52%).
- **Istnieją konkretne obszary wiedzy, które respondenci chcieliby zgłębić.** Inwestowanie (63%), oszczędzanie (61%) i podatki (51%) to obszary edukacji finansowej, o których respondenci chcieliby dowiadywać się więcej w szkole.
- **Szkoły i rodzice są postrzegani jako kluczowe źródła edukacji finansowej, ważniejsze niż organizacje społeczne czy przedsiębiorstwa.** Respondenci uważają, że szkoły (91%) i rodzice (91%) powinni odpowiadać za zapewnienie dzieciom edukacji finansowej.
- **Edukacja finansowa zajęła drugie miejsce wśród przedmiotów, które zdaniem respondentów powinny być nauczane w szkołach,** wyprzedzając tradycyjne przedmioty, takie jak historia czy nauki ścisłe.
- **Jednak obecnie nie dzieje się tak.** 84% respondentów, którzy nie przypominają sobie, aby szkoła zapewniła im edukację finansową, żałuje, iż jej nie otrzymali.
- **Wśród dorosłych nadal istnieje zapotrzebowanie na kursy edukacji finansowej.** 73% Hiszpanów stwierdziło, że chciałoby wziąć udział w kursie edukacji finansowej, a odsetek ten wzrasta do 86% w grupie osób w wieku 25-34 lat.
- **Banki mają do odegrania rolę we wspieraniu realizacji takich szkoleń.** 80% Amerykanów i 91% Argentyńczyków stwierdziło, że banki powinny uczestniczyć w zapewnianiu edukacji finansowej.

WPROWADZENIE

Na całym świecie ludzie muszą codziennie podejmować decyzje finansowe, począwszy od płacenia za zakupy po otwieranie rachunku bankowego czy zaciąganie kredytu. Sytuacja finansowa zmienia się nieustannie, ale obecne tempo zmian jest szczególnie szybkie, a sam pieniądz jest w trakcie transformacji fizycznych banknotów i monet w aktywa cyfrowe. Wiele narzędzi cyfrowych sprawia, że zadania finansowe są prostsze i bardziej intuicyjne, ale wymagają one również nowych umiejętności i niosą ze sobą nowe ryzyka.

Brak wiedzy finansowej jest odwiecznym problemem na całym świecie, a jedna trzecia dorosłych twierdzi, że nie czuje się pewnie, zarządzając swoimi pieniędzmi³. Jest to wyzwanie, przed którym stoi wiele krajów nie tylko ze względu na jego bezpośredni wpływ na sytuację finansową obywateli, ale także dlatego, że ma ono szersze konsekwencje społeczne i gospodarcze.

Powszechnie wiadomo, że brak wiedzy finansowej zwiększa ryzyko popadnięcia w długi, w tym ponoszenia wyższych opłat i korzystania z kosztownych pożyczek⁴. Badanie przeprowadzone w Stanach Zjednoczonych wykazało, że dorośli respondenci deklarowali średnio blisko 2000 USD strat w skali roku z powodu braku wiedzy finansowej⁵. Jednak konsekwencje braku tej wiedzy wykraczają poza negatywny wpływ na osobiste finanse. Badania wykazały, że osoby o niskiej wiedzy finansowej doświadczają większego stresu i niezadowolenia ze swojej sytuacji finansowej, a nawet mogą być narażone na problemy ze zdrowiem psychicznym, w tym depresję⁶.

Czym jest edukacja finansowa?

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) definiuje edukację finansową jako proces, który umożliwia jednostkom lepsze zrozumienie produktów finansowych, pojęć z dziedziny finansów i ryzyka oraz rozwijanie umiejętności podejmowania świadomych decyzji finansowych. Wykracza ona poza samo dostarczanie informacji i porad, koncentrując się na budowaniu kompetencji finansowych i promowaniu dobrostanu finansowego¹.

Kompetencje finansowe definiuje się jako połączenie świadomości, wiedzy, umiejętności, postawy i zachowań niezbędnych do podejmowania rozsądnych decyzji finansowych i ostatecznie osiągnięcia indywidualnego dobrostanu finansowego. Kluczowe aspekty tego pojęcia obejmują opracowywanie i realizowanie budżetu, monitorowanie wydatków, znajomość podstawowych zasad oszczędzania na przyszłe potrzeby, inwestowanie w celu pomnażania majątku oraz zrozumienie dynamiki kredytów i zadłużenia².

Zgodnie z definicją OECD termin **edukacja finansowa** odnosi się do procesu, w ramach którego ludzie zdobywają wiedzę i umiejętności finansowe, natomiast kompetencje finansowe oznaczają wynikający z niej poziom wiedzy, a także postawy i zachowania, które umożliwiają podejmowanie rozsądnych decyzji finansowych.

It starts here

„MONEY DOESN'T GROW
ON TREES, BUT GROWS
ON INTELLIGENT MINDS.”
- MATSHONA DHLIWANO

¹ National Strategies for Financial Education: OECD/INFE Policy Handbook (EN)
² Ibid. ³ OECD/INFE 2023 International Survey of Adult Financial Literacy (EN)
⁴ Annamaria Lusardi & Peter Tufano, 2015. Debt literacy, financial experiences, and overindebtedness ⁵ The Cost of Financial Illiteracy | IFAC ⁶ Financial stress and depression in adults: A systematic review – PMC

Nie jest zatem zaskoczeniem, że korzyści ekonomiczne wynikające z wiedzy finansowej dla poszczególnych obywateli i całego społeczeństwa są ogromne. Według badań przeprowadzonych przez Konfederację Przemysłu Brytyjskiego (CBI) i GoHenry, priorytetowe traktowanie wiedzy finansowej mogłoby przynieść brytyjskiej gospodarce dodatkowe 6,98 mld GBP rocznie, co do 2050 roku dałoby łączną kwotę 202 mld GBP⁷. Korzyści te są również dostrzegane na poziomie UE, gdzie wiedza finansowa jest kluczowym filarem strategii Komisji Europejskiej dotyczącej Unii Oszczędnościowo-Inwestycyjnej⁸, oraz na poziomie globalnym w ogólnosiłowym badaniu wiedzy finansowej OECD, które podkreśla pozytywną korelację pomiędzy edukacją finansową a odpornością finansową⁹.

Zarówno edukacja, jak i kompetencje finansowe pomagają ludziom zyskać pewność siebie w kwestiach finansowych, a tym samym poprawiać swoją sytuację finansową. Wiedza finansowa może pomóc ludziom w tworzeniu budżetu i zarządzaniu dochodami, uświadomieniu sobie znaczenia oszczędzania, bardziej odpowiedzialnym korzystaniu z kredytów oraz efektywnym inwestowaniu. Zwiększa ona również świadomość zagrożeń finansowych, takich jak oszustwa czy kwestie cyberbezpieczeństwa, a także redukuje nierówności społeczne, stymulując przedsiębiorczość i wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu.

Dane OECD wskazują, że edukacja finansowa zaczyna się już w młodym wieku. 55% piętnastolatków posiada już konto bankowe, 53% używa karty płatniczej lub debetowej, a 83% dokonało w ciągu ostatniego roku zakupu w sieci¹⁰. Według Money and Pensions Service (MaPs) stosunek do pieniędzy zaczyna się kształtować w wieku od 3 do 7 lat¹¹.

Wczesny rozwój daje dzieciom możliwość nabycia ważnych umiejętności i wiedzy finansowej, a także kształtowania postaw, które będą im potrzebne w późniejszym życiu i uchronią je przed nadużyciami takimi jak oszustwa.

Globalne zaangażowanie Santander w edukację finansową

W Santander wiemy, jak duże znaczenie dla życia ludzi ma dobra kondycja finansowa. Dlatego edukacja finansowa stanowi podstawę naszej działalności jako banku.

Edukacja finansowa może pomóc ludziom w opracowaniu budżetu i zarządzaniu dochodami, uświadomieniu sobie znaczenia oszczędzania i osiągnięciu celów finansowych. W obliczu narastającej cyfryzacji społeczeństwa zwiększa ona również świadomość zagrożeń, takich jak oszustwa i kwestie cyberbezpieczeństwa, oraz pomaga ludziom chronić swoje pieniądze. Ze względu na te korzyści wierzymy, że społeczeństwa o wyższym poziomie edukacji finansowej są bardziej produktywne, co z kolei sprzyja wyższemu wzrostowi gospodarczemu.

Wiemy, że kluczem do podniesienia poziomu wiedzy finansowej jest dostęp do wysokiej jakości porad i narzędzi, które skutecznie wspierają ludzi w podnoszeniu kwalifikacji.

Od 2012 roku Santander angażuje się w edukację finansową, aby pomóc ludziom poprawić dostęp do finansowania i zarządzania finansami, umożliwiając im realizację swoich celów.

Obecnie doskonalenie edukacji finansowej jest podstawowym filarem działań Santander na rzecz społeczności lokalnych w ramach naszej strategii zrównoważonego rozwoju. We wszystkich kluczowych krajach, w których działamy, realizujemy aktywne inicjatywy, dostosowane do lokalnych warunków i skierowane do kluczowych grup, takich jak dzieci, młodzież, przedsiębiorcy, seniorzy i osoby znajdujące się w trudnej sytuacji.

Prowadzimy takie programy, jak *Finanzas para Mortales* w Hiszpanii, moduły szkoleniowe dla przedsiębiorców z ograniczonym dostępem do usług bankowych w ramach naszych inicjatyw mikrofinansowania, takich jak *Prospera* w Brazylii czy *Tuiio* w Meksyku. Wspieramy również edukację finansową poprzez partnerstwo Santander UK z Twinkl w celu wprowadzenia jej do szkół podstawowych oraz współpracę z KidZania w Portugalii, aby promować odpowiedzialne nawyki finansowe od najmłodszych lat poprzez praktyczne warsztaty edukacyjne oparte na zabawie.

Sekcja edukacji finansowej na naszej globalnej stronie internetowej santander.com to ogólnodostępna przestrzeń oferująca treści, porady i praktyczne artykuły na temat finansów osobistych, koncentrująca się na najbardziej istotnych tematach i wspierająca nasze zaangażowanie w zapewnienie wszystkim dostępu do przejrzystej i przydatnej wiedzy finansowej.

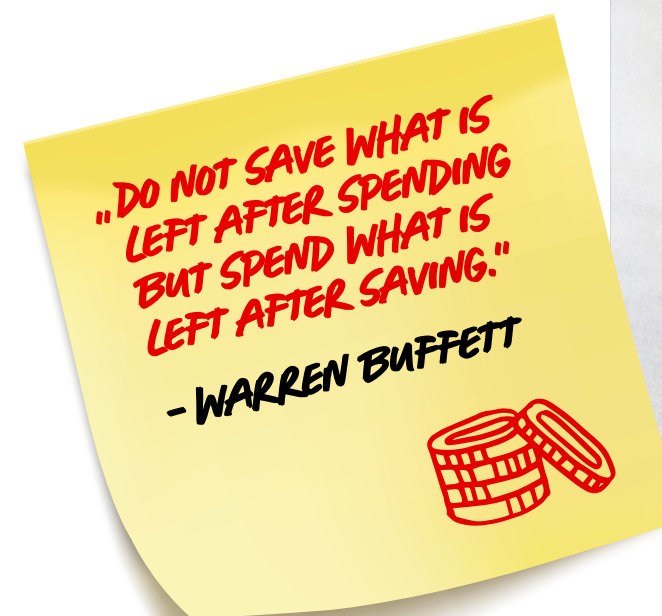
Wszystkie te inicjatywy są zgodne z naszymi globalnymi wytycznymi dotyczącymi edukacji finansowej, które określają zasady i kryteria jakości, jakie muszą spełniać nasze programy, a także sposób pomiaru ich wpływu zgodnie z najlepszymi międzynarodowymi praktykami i modelami, takimi jak wytyczne OECD/INFE (Międzynarodowa Sieć Edukacji Finansowej).

Doświadczenie i wiedza zdobyte dzięki tym inicjatywom przybliżają nas do rzeczywistej edukacji finansowej i podkreślają jej rolę w transformacji. Tylko w 2024 roku 4 mln osób na całym świecie skorzystało z naszych inicjatyw i treści dotyczących edukacji finansowej.

Nasze badanie pokazuje jednak, że tylko 20% respondentów uczestniczyło wcześniej w programach edukacji finansowej. Chcemy mieć pewność, że nasze zasoby przynoszą korzyści jak największej liczbie osób na całym świecie. Aby to osiągnąć, w niniejszym raporcie opartym na globalnym badaniu z udziałem blisko 20 tys. osób z 10 różnych krajów, przeanalizowaliśmy¹²:

- Poziom pewności finansowej na naszych rynkach**
- Tematy, o których ludzie chcą dowiedzieć się więcej oraz bariery utrudniające dostęp do edukacji**
- Sposoby przekazywania wiedzy finansowej**

Wyniki tych badań posłużą jako wytyczne dla naszych przyszłych inicjatyw, a ich publikacja ma na celu wspieranie przejrzystości, współpracy oraz dalszego zaangażowania w edukację finansową.

⁷ UK_CBI_Economics_Financial-Literacy-Project.pdf ⁸ Savings and investments union strategy to enhance financial opportunities for EU citizens and businesses – European Commission ⁹ OECD/INFE 2023 International Survey of Adult Financial Literacy (EN) ¹⁰ Student Financial Literacy | OECD ¹¹ Hundreds of thousands of young people leaving school every year without money skills | Money and Pensions Service

¹² Dziesięć krajów to: Wielka Brytania, Stany Zjednoczone Ameryki, Hiszpania, Portugalia, Polska, Chile, Brazylia, Urugwaj, Argentyna i Meksyk.

Rozdział 1

POZIOM PEWNOŚCI FINANSOWEJ NA NASZYCH RYNKACH

Kluczowe wnioski z dziesięciu rynków

- **Ludzie są przekonani, że wiedzą więcej na temat finansów, niż wiedzą w rzeczywistości.** 61% respondentów twierdzi, że posiada wiedzę na temat spraw finansowych, ale tylko 11% uważa, że ma bardzo dużą wiedzę.
- **Podczas sprawdzania wiedzy respondentów na temat inflacji 32% z nich potrafiło poprawnie odpowiedzieć na pytanie, a 52% udzieliło poprawnej odpowiedzi na pytanie dotyczące stóp procentowych.**
- **Niższy poziom pewności siebie jest obserwowany w przypadku zarządzania finansami w sposób cyfrowy.** 72% respondentów ogółem czuje się pewnie, zarządzając swoimi osobistymi finansami, podczas gdy 65% czuje się pewnie, zarządzając swoimi finansami online.
- **Media społecznościowe są coraz częściej postrzegane jako źródło informacji na temat edukacji finansowej.** Jedna piąta respondentów szuka informacji na temat finansów w mediach społecznościowych, a odsetek ten wzrasta do jednej trzeciej wśród osób w wieku 16-24 lat oraz wśród mieszkańców Brazylii.
- **Respondenci wykazują duże zainteresowanie uzyskaniem kontroli nad swoimi finansami.** Cztery piąte (79%) z nich zazwyczaj monitoruje swoje miesięczne wydatki.

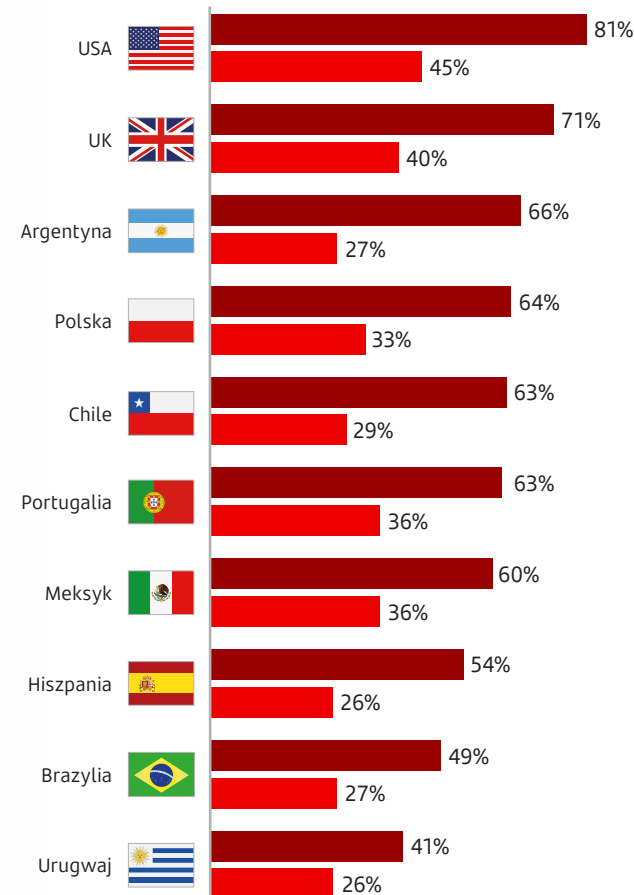
Aby uzyskać globalny obraz obecnego poziomu wiedzy finansowej, zadaliśmy serię pytań dorosłym osobom w 10 krajach, z których większość nie była objęta edukacją finansową w szkole. Ten wspólny punkt wyjścia ma kluczowe znaczenie dla zrozumienia postrzegania przez dorosłych korzyści płynących z edukacji finansowej w życiu codziennym oraz ich stosunku do zarządzania finansami.

Na wszystkich rynkach objętych badaniem zaobserwowano wyraźną rozbieżność między deklarowaną rzeczywistą wiedzą finansową. Na świecie aż 61% respondentów ocenia swoją znajomość zagadnień finansowych, takich jak rachunki bankowe, karty kredytowe i inwestycje, jako bardzo dużą lub co najmniej dość dużą. Odsetek ten jest wyższy wśród respondentów w Stanach Zjednoczonych (81%) i Wielkiej Brytanii (71%), natomiast respondenci w Urugwaju (41%) i Brazylii (49%) deklarują niższy poziom wiedzy. Należy zauważyć, że w 10 badanych przez nas krajach występują różne uwarunkowania gospodarcze oraz zróżnicowany poziom wykształcenia i umiejętności, co może wpływać na to, ilu respondentów uznaje, że posiada dużą wiedzę.

We wszystkich krajach respondenci mieli trudności z poprawną odpowiedzią na pytania dotyczące podstawowych pojęć ekonomicznych, takich jak inflacja.

„EDUCATION IS THE KEY
THAT UNLOCKS THE GOLDEN
DOOR TO FREEDOM.”

– GEORGE
WASHINGTON
CARVER

- Twierdzą, że posiadają wiedzę na temat kwestii finansowych
- % prawidłowych odpowiedzi na pytanie dotyczące inflacji

Próba: 19 906 osób dorosłych ankietowanych online w dziesięciu krajach w dniach od 25 kwietnia do 21 maja 2025 r.

Przedział wieku: 16-75 lat w UK, Hiszpanii i Polsce; 18-75 lat w USA; 18-65 lat w Argentynie, Brazylii, Chile, Meksyku i Portugalii; 18-55 lat w Urugwaju.

„Średnia Grupy” oznacza średni wynik dla wszystkich dziesięciu krajów (nie biorąc pod uwagę wielkości populacji).

Respondentom zadano pytanie: „Zakładając, że roczna stopa inflacji w Twoim kraju spadnie o połowę, ale pozostanie powyżej zera, które z poniższych stwierdzeń będzie prawdziwe w odniesieniu do ogólnych kosztów towarów i usług w przyszłym roku o tej samej porze?”. Tylko 32% respondentów poprawnie odpowiedziało na to pytanie dotyczące inflacji, wskazując, że ogólne koszty towarów i usług będą wyższe niż obecnie. Powyższy wykres pokazuje, że mniej niż połowa respondentów na każdym rynku była w stanie podać prawidłową odpowiedź. Na niektórych rynkach, takich jak Hiszpania czy Urugwaj, odsetek ten wynosił zaledwie 26%, a najwyższy poziom 45% odnotowano w Stanach Zjednoczonych. Świadczy to o rozbieżności pomiędzy deklarowaną a rzeczywistą wiedzą finansową.

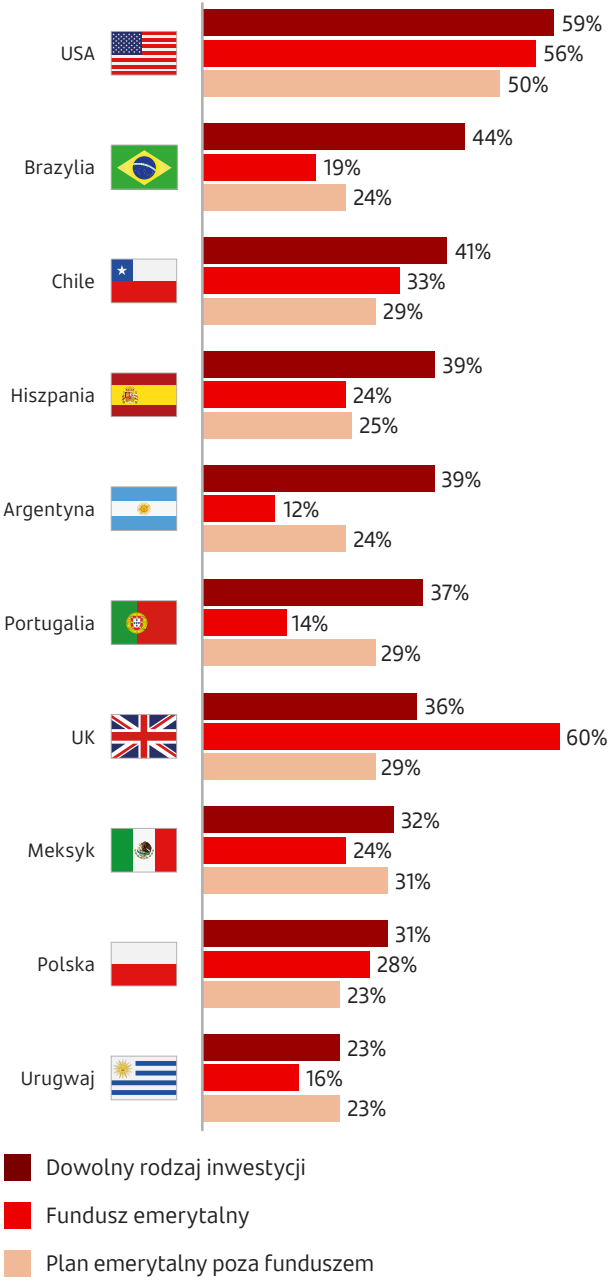
Z tą luką wiążą się pewne ryzyka, które można wyjaśnić za pomocą koncepcji psychologicznej zwanej efektem Dunninga-Krugera¹³. Kiedy ludzie przeceniają swoje umiejętności lub wiedzę, mają większą skłonność do podejmowania złych decyzji. Dodatkowo mogą nie być w stanie dokładnie ocenić ryzyka związanego z ich decyzjami, co prowadzi do niepożądanych skutków wynikających z nadmiernej pewności siebie. Ludzie mogą być tak pewni swoich umiejętności, że zaniedbują dalszą edukację.

Rozbieżność ta uwidoczniła się również, gdy zapytaliśmy respondentów, z których produktów inwestycyjnych korzystali. Na poniższym wykresie można zobaczyć zgłaszane przez respondentów posiadane inwestycje, fundusze i plany emerytalne, które znacznie różnią się od oficjalnych danych dla każdego rynku. W Chile 70% dorosłych jest zrzeszonych w funduszach emerytalnych, ale tylko 33% deklaruje posiadanie takiego funduszu. Rozbieżność tę można wyjaśnić faktem, że tylko połowa zrzeszonych osób faktycznie wpłaca comiesięczne składki na fundusz emerytalny¹⁴. Podobnie w Meksyku, 42,2% dorosłych posiada fundusz emerytalny, ale tylko 24% deklaruje posiadanie takiego funduszu w naszej ankiecie¹⁵. Ponownie pokazuje to lukę w świadomości finansowej dorosłych w zakresie ich osobistych finansów.

Pokazuje to również, jak niska świadomość finansowa może hamować wzrost gospodarczy. Ogólnie rzecz biorąc, świadomość posiadania funduszu emerytalnego jest niska w porównaniu z faktycznym stanem posiadania, na przykład 75% dorosłych mieszkańców Wielkiej Brytanii ma prywatną emeryturę, ale tylko 60% respondentów z Wielkiej Brytanii zadeklarowało posiadanie emerytury¹⁶. Może to oznaczać, że aktywa te nie są odpowiednio inwestowane lub efektywnie wykorzystywane, a zatem nie służą rozwojowi gospodarczemu na całym świecie.

¹³ Dunning-Kruger Effect – The Decision Lab ¹⁴ Primera – SP. Acceso reportes Centro de Estadísticas – Número de afiliados por AFP
¹⁵ Encuesta Nacional de Inclusión Financiera (ENIF) 2024. Principales resultados ¹⁶ UK pension saving statistics | Pension Statistics Dashboard

Rozbieżność pomiędzy deklarowanym i faktycznym poziomem wiedzy tworzy trudny kontekst dla angażowania ludzi w edukację finansową, ponieważ mogą oni nie dostrzegać potrzeby jej zdobywania. Jednocześnie wyniki badań pokazują, jak dużą korzyść może przynieść edukacja osobom, które przeceniają swoje kompetencje.

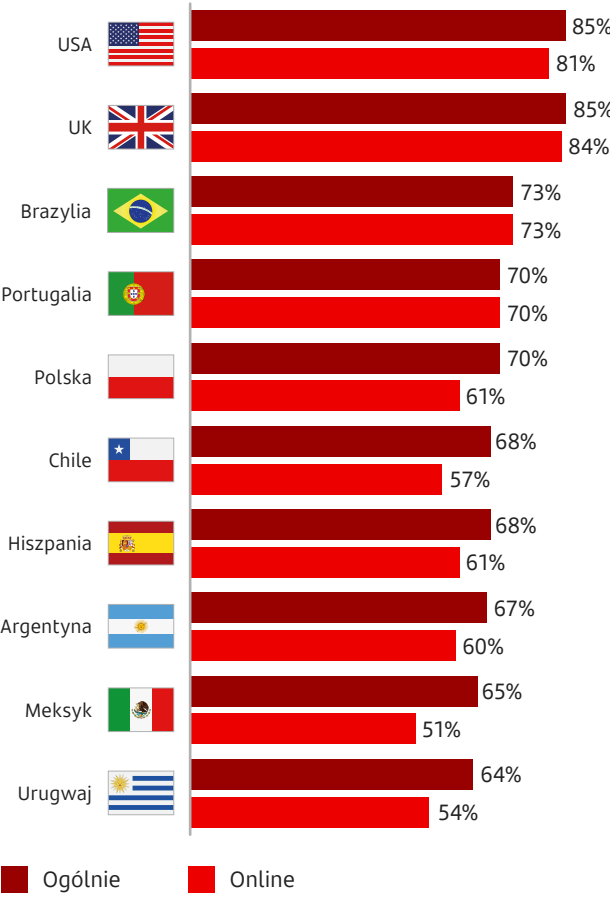

Próba: 19 906 osób dorosłych ankietowanych online w dziesięciu krajach w dniach od 25 kwietnia do 21 maja 2025 r.
Przedział wieku: 16-75 lat w UK, Hiszpanii i Polsce; 18-75 lat w USA; 18-65 lat w Argentynie, Brazylii, Chile, Meksyku i Portugalii; 18-55 lat w Urugwaju.
„Średnia Grupy” oznacza średni wynik dla wszystkich dziesięciu krajów (nie biorąc pod uwagę wielkości populacji).

Kompetencje cyfrowe i korzystanie z nich

Oprócz wiedzy sprawdziliśmy również, jak pewni siebie są ludzie, zarządzając swoimi pieniędzmi, co jest szczególnie ważne ze względu na nieustannie zmieniający się charakter usług i produktów finansowych. Poziom pewności siebie w zakresie finansów jest różny na poszczególnych rynkach, a średnio trzy czwarte (72%) respondentów czuje się pewnie, zarządzając swoimi finansami osobistymi.

Jednak pewność ta spada do 65% w przypadku zarządzania finansami online. Na niektórych rynkach, takich jak Wielka Brytania, Brazylia, Polska i Stany Zjednoczone, obywatele czują się równie pewnie, zarządzając finansami online, jak i ogólnie. Z drugiej strony respondenci z rynków takich jak Meksyk, Urugwaj czy Hiszpania są mniej pewni siebie, zarządzając finansami w sieci, co wyraźnie pokazuje, jak edukacja finansowa mogłaby pomóc respondentom w budowaniu ich cyfrowych kompetencji finansowych.

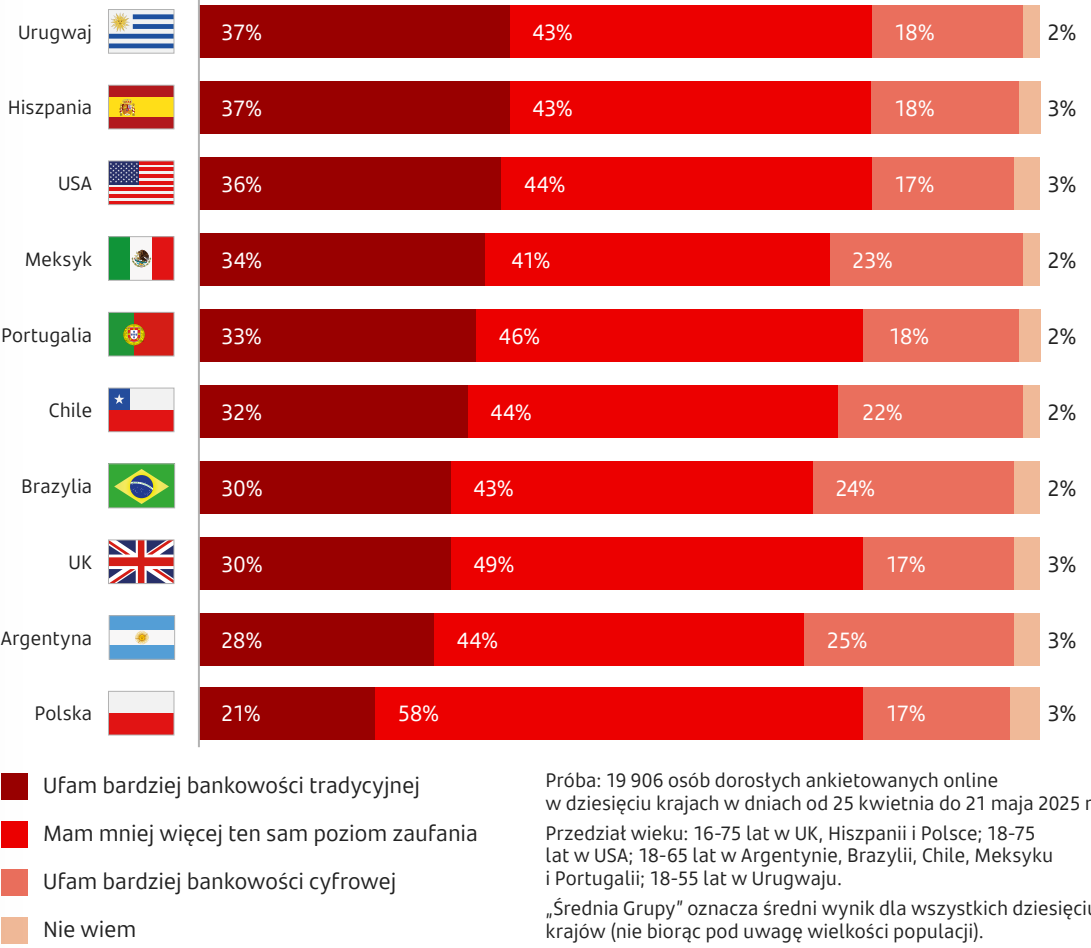
Próba: 19 906 osób dorosłych ankietowanych online w dziesięciu krajach w dniach od 25 kwietnia do 21 maja 2025 r.
Przedział wieku: 16-75 lat w UK, Hiszpanii i Polsce; 18-75 lat w USA; 18-65 lat w Argentynie, Brazylii, Chile, Meksyku i Portugalii; 18-55 lat w Urugwaju.
„Średnia Grupy” oznacza średni wynik dla wszystkich dziesięciu krajów (nie biorąc pod uwagę wielkości populacji).

Ten rodzaj wsparcia można by ukierunkować nie tylko na poszczególne kraje. Osoby starsze zazwyczaj wykazują mniejszą pewność siebie w zarządzaniu swoimi finansami osobistymi. W Meksyku 66% osób w wieku 55-65 lat czuje się pewnie, zarządzając swoimi finansami, ale gdy chodzi konkretnie o zarządzanie finansami w sieci, odsetek ten spada do 43%.

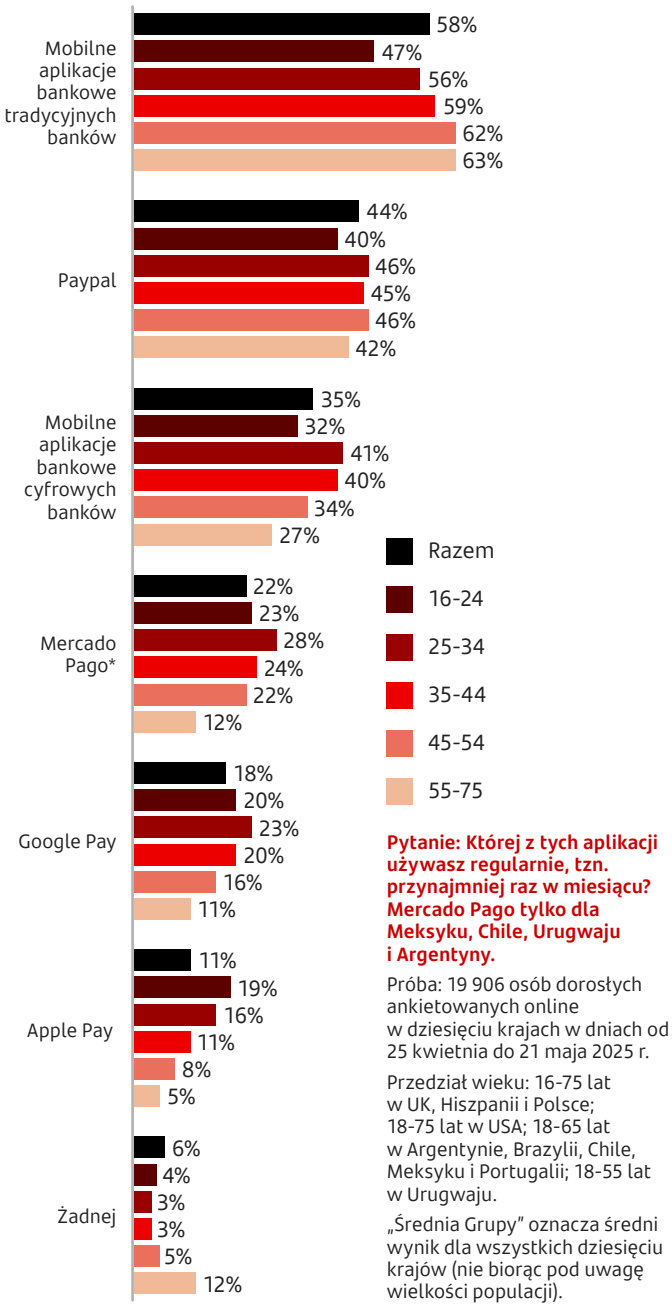
Nie tylko osoby starsze czują się mniej pewnie, zarządzając swoimi finansami osobistymi przez internet. Najmłodsza grupa wiekowa objęta badaniem wykazała podobny poziom pewności siebie. O ile średnio 65% osób na rynkach Santander czuje się pewnie, zarządzając swoimi finansami osobistymi online, o tyle w grupie wiekowej 16-24 lata poziom ten spada do 60%. Tendencja ta jest bardziej widoczna na niektórych rynkach w porównaniu z innymi. Na przykład w Urugwaju mniej niż połowa (48%) osób w wieku 18-24 lat twierdzi, że czuje się pewnie, zarządzając swoimi finansami osobistymi online. Wsparcie w zakresie edukacji finansowej musi zatem być dostosowane do różnych grup docelowych, a w przypadku technologii cyfrowych ważne jest, aby brać pod uwagę wszystkich członków społeczeństwa.

Mimo że nastąpiło powszechne przejście na cyfrowe metody bankowości i płatności, 32% respondentów stwierdziło, że bardziej ufa tradycyjnym metodom bankowości (np. wizyta w oddziale banku, bankowość telefoniczna itp.) niż bankowości cyfrowej (np. korzystanie z aplikacji i stron internetowych) pod względem bezpieczeństwa swoich pieniędzy. Prawie połowa (46%) respondentów w równym stopniu ufa zarówno tradycyjnym, jak i cyfrowym metodom bankowości, biorąc pod uwagę bezpieczeństwo ich pieniędzy, podczas gdy 20% bardziej ufa metodom bankowości cyfrowej. Istnieją wyraźne podziały między młodszymi i starszymi grupami demograficznymi – tylko 12% osób powyżej 55. roku życia bardziej ufa metodom bankowości cyfrowej, podczas gdy młodsze grupy demograficzne mają podzielone opinie.

Próba: 19 906 osób dorosłych ankietowanych online w dziesięciu krajach w dniach od 25 kwietnia do 21 maja 2025 r.
Przedział wieku: 16-75 lat w UK, Hiszpanii i Polsce; 18-75 lat w USA; 18-65 lat w Argentynie, Brazylii, Chile, Meksyku i Portugalii; 18-55 lat w Urugwaju.
„Średnia Grupy” oznacza średni wynik dla wszystkich dziesięciu krajów (nie biorąc pod uwagę wielkości populacji).

Stopień zaufania do cyfrowych metod bankowości różni się w kwestii bezpieczeństwa pieniędzy, jednak nie zniechęca to ludzi do powszechnego korzystania z cyfrowych metod płatności. 58% respondentów korzysta z bankowości mobilnej tradycyjnych banków (tj. banków posiadających fizyczne placówki) co najmniej raz w miesiącu, a 35% korzysta z aplikacji bankowości mobilnej banków cyfrowych (tj. nowych banków, które często działają wyłącznie w internecie). W przypadku każdej metody płatności cyfrowej wszystkie grupy wiekowe twierdzą, że korzystają z nich regularnie, jak pokazano na poniższym wykresie.

Ponadto ponad połowa respondentów (52%) korzysta z narzędzi cyfrowych do monitorowania swoich finansów (tj. wydatków, kosztów, inwestycji) co najmniej raz w tygodniu, a prawie trzy czwarte (72%) korzysta z tych narzędzi co najmniej raz w miesiącu. Pomimo, że społeczeństwo czuje się bardziej komfortowo, korzystając z tradycyjnych metod płatności, nie powstrzymuje to większości przed regularnym korzystaniem z cyfrowych metod i narzędzi płatniczych.

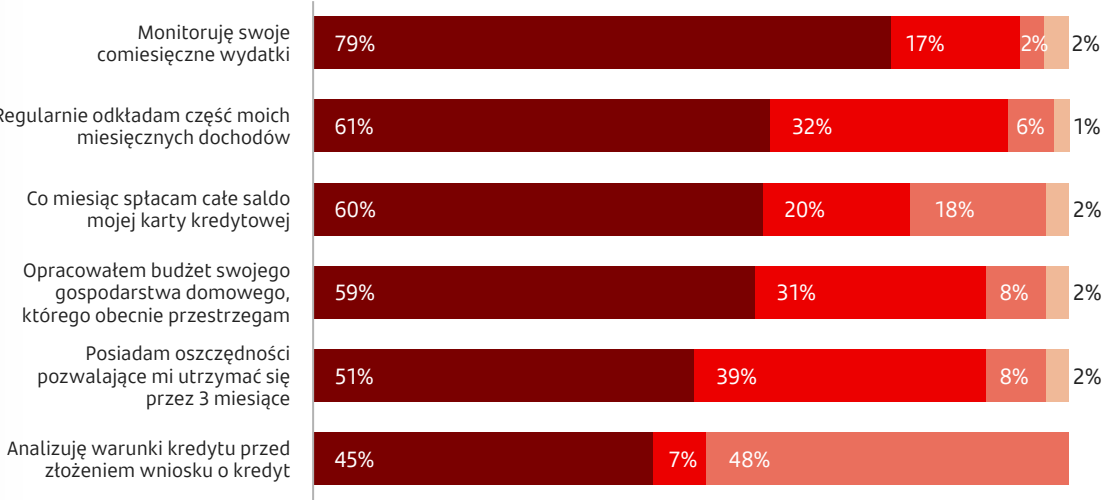
W erze cyfrowej technologii i metody płatności nieustannie zmieniają się, jednak niektóre grupy społeczne nie przytosały się jeszcze do nich: 25% osób powyżej 55. roku życia nigdy nie korzysta z narzędzi cyfrowych do monitorowania swoich finansów, a 12% nie korzysta regularnie z płatności cyfrowych. Istnieje ryzyko wykluczenia części osób w związku ze zmieniającymi się technologiami. Jednym ze sposobów rozwiązania tego problemu jest zapewnienie edukacji finansowej, dzięki której ludzie na bieżąco mogliby zapoznawać się ze zmieniającymi się trendami i nowymi sposobami korzystania z usług bankowych.

Zarządzanie finansami i rozumienie zagadnień finansowych

Trzy piąte respondentów twierdzi, że regularnie odkłada część swoich dochodów, a połowa posiada długoterminowe oszczędności wystarczające na utrzymanie się przez trzy lub więcej miesięcy. Jednakże porównując długoterminowe oszczędności, zauważyć można różnicę pomiędzy Ameryką Łacińską a Europą/Stanami Zjednoczonymi. Trzy piąte społeczeństwa w Hiszpanii, Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii posiada oszczędności wystarczające na utrzymanie się przez trzy lub więcej miesięcy, jednak odsetek ten spada do 34% w Urugwaju i 42% w Argentynie i Chile. Podobnie mieszkańcy Stanów Zjednoczonych (72%), Wielkiej Brytanii (64%) i Hiszpanii (63%) regularnie oszczędzają część swoich dochodów, podczas gdy odsetek ten jest niższy w Urugwaju (47%) i Chile (54%). Chociaż wielu mieszkańców Wielkiej Brytanii twierdzi, że posiada oszczędności, 10% nie ma żadnych oszczędności w gotówce¹⁷. Portugalia stanowi wyjątek na tle tego podziału geograficznego: chociaż 35% respondentów oszczędza część swoich dochodów każdego miesiąca, 40% respondentów nie odkłada regularnie żadnej części swoich dochodów.

Pomimo różnic pomiędzy respondentami w zakresie umiejętności oszczędzania, istnieje powszechna chęć oszczędzania i podejmowania działań mających na celu lepsze zrozumienie i zarządzanie swoimi finansami. Cztery piąte (79%) respondentów monitoruje swoje miesięczne wydatki, a 59% posiada budżet domowy, z którego obecnie korzysta. Chociaż poziom wiedzy na temat zagadnień finansowych jest zróżnicowany, respondenci wykazują chęć zarządzania swoimi finansami i zrozumienia ich.

- Opisuje mnie dobrze/dość dobrze
- Nie opisuje mnie dobrze/dość dobrze
- Nie dotyczy
- Nie wiem

Pytanie: Czy i jak dobrze opisuje Cię każde z podanych tu stwierdzeń?

Próba: 19 906 osób dorosłych ankietowanych online w dziesięciu krajach w dniach od 25 kwietnia do 21 maja 2025 r.

Przedział wieku: 16-75 lat w UK, Hiszpanii i Polsce; 18-75 lat w USA; 18-65 lat w Argentynie, Brazylii, Chile, Meksyku i Portugalii; 18-55 lat w Urugwaju.

„Średnia Grupy” oznacza średni wynik dla wszystkich dziesięciu krajów (nie biorąc pod uwagę wielkości populacji).

Tylko 15% respondentów deklaruje, że zamierza zainwestować pieniądze w akcje i udziały w ciągu najbliższego roku. Inwestowanie to obszar, o którym ludzie chcą dowiedzieć się więcej. Jednak na wielu rynkach mniej niż połowa respondentów korzystała z jakichkolwiek produktów inwestycyjnych. Respondenci nie wiedzą, jak prawidłowo inwestować, co stanowi wyraźny przykład sytuacji, w której lepsza edukacja finansowa mogłaby pomóc ludziom w pomnażaniu ich majątku i realizacji ambicji.

Pozytywnym aspektem jest to, że ludzie nie wahają się szukać pomocy przy podejmowaniu decyzji finansowych: 91% respondentów w razie potrzeby szukałoby takich informacji. Najpopularniejszym źródłem informacji są doradcy finansowi lub specjaliści (41%). Natomiast 30% respondentów zwróciłoby się do firm lub organizacji oferujących odpowiednie produkty finansowe. Szukanie informacji u doradców finansowych lub specjalistów jest jeszcze bardziej powszechne w Meksyku (54%) i Hiszpanii (45%).

Jednak co piąta osoba szukałaby informacji na tematy finansowe w mediach społecznościowych, a odsetek ten wzrasta do jednej trzeciej wśród osób w wieku 16-24 lat. Mieszkańcy Argentyny i Brazylii (odpowiednio 29%) częściej korzystają z mediów społecznościowych.

Chociaż poziom wiedzy finansowej i zaufania do metod cyfrowych jest zróżnicowany, ludzie są zgodni w trzech kwestiach. Po pierwsze, są nastawieni pozytywnie do korzystania z cyfrowych metod płatności. Pomimo różnic w poziomie zaufania respondenci powszechnie korzystają z kilku rodzajów cyfrowych metod płatności. Po drugie, respondenci mają proaktywne podejście do zarządzania swoimi finansami. Chociaż nie wszyscy są w stanie regularnie oszczędzać pieniądze, większość z nich monitoruje swoje wydatki i korzysta z wiarygodnych źródeł informacji finansowych. Wreszcie po trzecie, ludzie są ambitni, mają cele finansowe i angażują się w zarządzanie swoimi finansami. Stanowi to pozytywny kontekst dla wszelkich działań w zakresie edukacji finansowej, które mogą pomóc ludziom w wykorzystaniu nowych technologii cyfrowych, zarządzaniu finansami i osiągnięciu celów.

¹⁷ More people have bank accounts but one in ten have no cash savings, FCA survey reveals

Rozdział 2

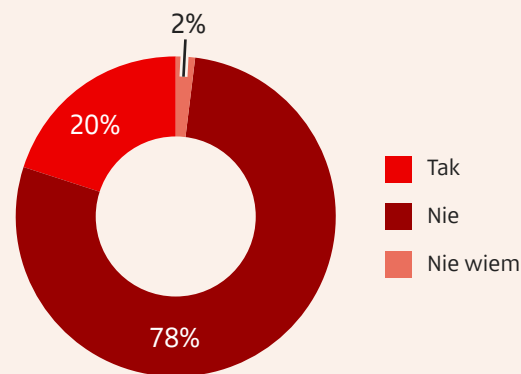
CZEGO LUDZIE CHCĄ SIĘ DOWIEDZIEĆ I W JAKI SPOSÓB CHCĄ SIĘ TEGO NAUCZYĆ?

Kluczowe dane statystyczne dla dziesięciu rynków

- **Pomimo posiadania dużych ambicji finansowych respondenci nie korzystają ze źródeł edukacji finansowej.** Tylko 20% osób twierdzi, że kiedykolwiek uczestniczyło w kursie z zakresu edukacji finansowej, podczas gdy 78% nie przypomina sobie, aby kiedykolwiek to robiło.
- **Jest kilka powszechnie dostrzeganych korzyści płynących z edukacji finansowej.** Respondenci pytani o potencjalne korzyści płynące z edukacji finansowej, wymieniają trzy najważniejsze: możliwość podejmowania lepszych decyzji (64%), efektywne zarządzanie pieniędzmi i zadłużeniem (59%) oraz umiejętność tworzenia dobrze skonstruowanego budżetu (52%).
- **Istnieją konkretne obszary wiedzy, które respondenci chcieliby zgłębić.** Inwestowanie (63%), oszczędzanie (61%) i podatki (51%) to obszary edukacji finansowej, o których respondenci chcieliby dowiadywać się więcej w szkole.

W rozdziale 1 wskazano na rozbieżność pomiędzy postrzeganym poziomem pewności siebie a rzeczywistą wiedzą na temat spraw finansowych. Edukacja finansowa może pomóc ludziom wypełnić tę lukę i poszerzyć wiedzę. Co więcej, edukacja finansowa może przyczynić się do zwiększenia oszczędności i stworzenia kultury inwestowania, co z kolei wspierałoby wzrost gospodarczy.

Pomimo korzyści płynących z edukacji finansowej ludzie nie korzystają z dostępnych kursów ani zasobów. Prawie cztery piąte (78%) respondentów nie przypomina sobie, aby kiedykolwiek uczestniczyło w kursie edukacji finansowej, czy to w pracy, czy poza miejscem zatrudnienia, a mieszkańcy Wielkiej Brytanii (87%) i Hiszpanii (84%) są jeszcze bardziej skłonni do stwierdzenia, że nigdy wcześniej nie uczestniczyli w żadnym kursie edukacji finansowej. Uczestniczenie w szkoleniach w zakresie edukacji finansowej deklaruje natomiast 33% respondentów w Stanach Zjednoczonych, 28% w Brazylii i 25% w Argentynie.

Pytanie: Czy kiedykolwiek uczestniczyłeś/uczestniczyłaś w jakimkolwiek kursie edukacji finansowej?

Próba: 19 906 osób dorosłych ankietowanych online w dziesięciu krajach w dniach od 25 kwietnia do 21 maja 2025 r.

Przedział wieku: 16-75 lat w UK, Hiszpanii i Polsce; 18-75 lat w USA; 18-65 lat w Argentynie, Brazylii, Chile, Meksyku i Portugalii; 18-55 lat w Urugwaju.

„Średnia Grupy” oznacza średni wynik dla wszystkich dziesięciu krajów (nie biorąc pod uwagę wielkości populacji).

Czego ludzie chcą się nauczyć?

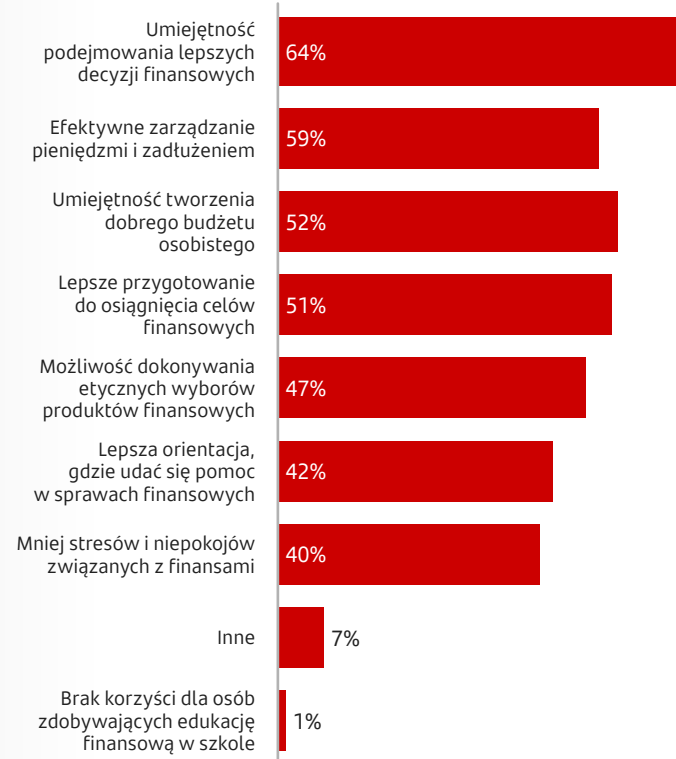
Edukacja finansowa obejmuje wiele różnych obszarów, takich jak zrozumienie zasad budżetowania, oszczędzania, zaciągania kredytów, inwestowania i ochrony przed zagrożeniami finansowymi, takimi jak oszustwa. W Argentynie ponad dwie trzecie respondentów stwierdziło, że spotkało się z próbą oszustwa, a jedna czwarta donosi, że padła ofiarą oszustwa. Edukacja w tych obszarach przyczyniłaby się do zwiększenia poziomu pewności ludzi w zarządzaniu własnymi finansami. W niektórych przypadkach, takich jak inwestycje, miałyby to bezpośredni pozytywny wpływ na wzrost gospodarczy.

Na każdym rynku zapytaliśmy, w jakich obszarach edukacji finansowej ludzie chcieliby pogłębić swoją wiedzę i dowiedzieliśmy się, że inwestowanie, oszczędzanie, podatki i zarządzanie budżetem to główne obszary wiedzy, o których ludzie chcieliby dowiedzieć się więcej w szkole. Osoby w wieku 16-24 lat są bardziej zainteresowane podatkami niż inne grupy wiekowe – jest to wiek, w którym większość z nich wchodzi na rynek pracy i zaczyna płacić podatki – natomiast osoby powyżej 55. roku życia są bardziej zainteresowane emeryturami, ponieważ znaczna większość z nich korzysta lub wkrótce zacznie korzystać z emerytur zgromadzonych w trakcie swojej kariery zawodowej.

Chociaż inwestowanie, oszczędzanie, podatki i zarządzanie budżetem to najważniejsze tematy na wszystkich rynkach, mieszkańcy Urugwaju (71%), Portugalii (67%), Brazylii (67%), Chile (66%) i Meksyku (66%) są szczególnie zainteresowani wiedzą o oszczędzaniu. Dwie piąte respondentów w Urugwaju (44%) i Chile (40%) stwierdziło, że nie oszczędza regularnie części swoich dochodów, a prawie połowa Chilijczyków (48%) i dwie piąte respondentów w Meksyku (41%) zadeklarowało, że nie ma oszczędności wystarczających na utrzymanie się przez trzy lub więcej miesięcy.

W Brazylii najnowsza edycja badania „Pesquisa de Orçamentos Familiares” (Badanie budżetów gospodarstw domowych) wykazała, że tylko około jedna piąta brazylijskich rodzin jest w stanie oszczędzać, a średnia stopa oszczędności gospodarstw domowych wynosi zaledwie 1,8% dochodu rozporządzalnego. Odsetek ten wzrasta do 8,3% wśród gospodarstw domowych o wyższych dochodach, ale spada do mniej niż 1% wśród gospodarstw domowych o niższych dochodach, co podkreśla znaczną nierówność w zdolności do gromadzenia rezerw finansowych, i tłumaczy chęć zdobycia większej wiedzy na temat oszczędzania¹⁸.

Chociaż bardzo niewiele osób korzysta z kursów edukacji finansowej, opinia publiczna dostrzega ogromne korzyści płynące z takiej aktywności. Ponad trzy piąte respondentów twierdzi, że największą korzyścią dla uczestnika edukacji finansowej jest umiejętność podejmowania lepszych decyzji (64%), a następnie skuteczne zarządzanie pieniędzmi i zadłużeniem (59%) oraz umiejętność tworzenia dobrze skonstruowanego budżetu (52%). Ogólnie rzecz biorąc, 95% respondentów dostrzega korzyści płynące z edukacji finansowej, a tylko 1% uważa, że nie ma ona żadnych zalet.

Pytanie: Kiedy pomyślisz o edukacji finansowej, czy i jakie korzyści może odnieść osoba, która była objęta taką edukacją?

Próba: 19 906 osób dorosłych ankietowanych online w dziesięciu krajach w dniach od 25 kwietnia do 21 maja 2025 r.

Przedział wieku: 16-75 lat w UK, Hiszpanii i Polsce; 18-75 lat w USA; 18-65 lat w Argentynie, Brazylii, Chile, Meksyku i Portugalii; 18-55 lat w Urugwaju.

„Średnia Grupy” oznacza średni wynik dla wszystkich dziesięciu krajów (nie biorąc pod uwagę wielkości populacji).

¹⁸ Badanie „Pesquisa de Orçamentos Familiares”, przeprowadzane co około dziesięć lat przez „Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística – IBGE”, zawiera szczegółową analizę budżetów gospodarstw domowych, obejmującą dochody, wydatki, warunki życia i nawyki konsumpcyjne brazylijskich rodzin. Najnowsza edycja badania została przeprowadzona w latach 2017–2018.

Tymczasem w Meksyku brak oszczędności jest powodem do niepokoju i kwestią, o której ludzie chcieliby dowiedzieć się więcej. Według krajowego badania dotyczącego kondycji finansowej tylko 17% dorosłych uważa, że byłoby w stanie poradzić sobie z nieoczekiwanymi wydatkami, korzystając wyłącznie z oszczędności. Ponadto gotówka nadal jest głównym środkiem płatniczym w tym kraju. Według krajowego badania dotyczącego integracji finansowej od 70% do 85% dorosłych często korzysta z gotówki w codziennych płatnościach, w porównaniu z 10% do 19% osób korzystających z kart debetowych i kredytowych. Nie jest więc zaskoczeniem, że nasze badanie pokazuje, iż Meksykanie chcą dowiedzieć się więcej na temat zasad prawidłowego używania kart debetowych i kredytowych. Świadczy to o chęci zdobycia większej wiedzy na temat zarządzania codziennymi wydatkami i oszczędnościami, a także odpowiedzialnego korzystania z kart debetowych i kredytowych¹⁹.

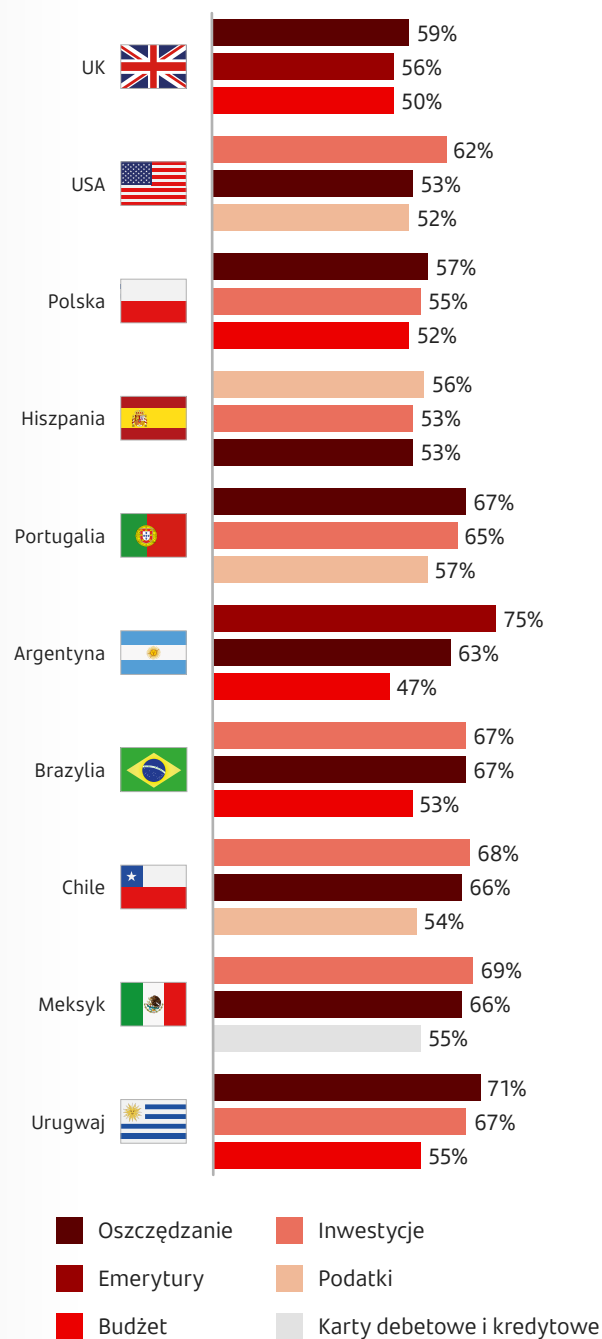
W Wielkiej Brytanii dużą wagę przywiązuje się do emerytur. 48% mieszkańców Wielkiej Brytanii chciałoby dowiedzieć się więcej na temat emerytur, co stanowi najwyższy odsetek spośród wszystkich badanych rynków. Chociaż w Wielkiej Brytanii pracownicy są automatycznie zapisywani przez pracodawców do zakładowych planów emerytalnych, badania przeprowadzone przez Pensions UK w 2024 roku wykazały, że 69% oszczędzających twierdzi, że nie posiada umiejętności niezbędnych do podjęcia decyzji, jak powinni inwestować w swój fundusz emerytalny. Jednocześnie większość (82%) rozumie, że ich składki emerytalne są inwestowane, tylko 26% wie, w co są inwestowane. Gdyby społeczeństwu brytyjskiemu zapewniono w szkołach edukację finansową obejmującą temat emerytur – zagadnienie, które dotyczy czterech piątych obywateli tego kraju – ludzie mogliby czuć się bardziej komfortowo oraz posiadać większą wiedzę na temat działania funduszy emerytalnych i dostępnych możliwości wyboru²⁰.

Inwestowanie było innym kluczowym tematem, o którym mieszkańcy badanych krajów chcieli dowiedzieć się więcej. 63% respondentów stwierdziło, że chciałoby poszerzyć swoją wiedzę na ten temat.

W Stanach Zjednoczonych panuje silna kultura inwestowania. Według Gallupa około 62% Amerykanów inwestuje w akcje²¹. Znajduje to bezpośrednie odzwierciedlenie w naszych danych, które pokazują, że inwestowanie jest najważniejszym obszarem edukacji finansowej, o którym Amerykanie chcieliby dowiedzieć się więcej. Amerykanie deklarują także potrzebę odpowiedniej edukacji finansowej, która pozwoliłaby im inwestować bardziej efektywnie.

W Wielkiej Brytanii sondaż YouGov pokazuje, że tylko 31% Brytyjczyków deklaruje chęć zainwestowania swoich oszczędności w akcje i udziały, w tym zaledwie 9% byłoby „bardzo skłonnych”, aby to zrobić. Większość (55%) określa się jako niechętna do inwestowania, w tym 33% respondentów jako „bardzo niechętni”. Głównym powodem, dla którego nie chcą inwestować, jest zbyt duże ryzyko (65%), a następnie brak wystarczającej wiedzy na temat funkcjonowania rynku akcji²². Z naszych danych wynika, że w pięciu krajach inwestowanie zostało uznane za najważniejszy temat, o którym warto dowiedzieć się więcej, a na czterech innych rynkach zajęło drugie miejsce. Jednak w Wielkiej Brytanii znalazło się dopiero na piątym miejscu, a 45% respondentów stwierdziło, że chciałoby dowiedzieć się więcej na temat inwestowania – jest to najniższy wynik spośród badanych krajów. Rząd Wielkiej Brytanii ogłosił niedawno, że edukacja finansowa zostanie włączona do programu nauczania w szkołach podstawowych, co zapewni dzieciom wiedzę i pewność siebie, które są niezbędne do podejmowania mądrych decyzji finansowych. Nie tylko pobudzi to wzrost gospodarczy, ale także zbuduje kompetencje finansowe i pomoże w pomnażaniu funduszy.

Według Komisji Europejskiej około 70% oszczędności gospodarstw domowych w UE, o łącznej wartości około 10 bilionów EUR, jest przechowywanych na rachunkach bankowych, nie generując znaczących zysków ani nie trafiając na rynki kapitałowe²³. W Hiszpanii, Portugalii i Polsce inwestowanie jest dziedziną, o której obywatele chcą wiedzieć więcej – a dzięki lepszej edukacji i większej pewności siebie środki obecnie przechowywane na rachunkach bankowych mogłyby zostać ponownie wprowadzone do gospodarki poprzez inwestycje.

Pytanie: Czy żałujesz, że nie dowiedziałeś/dowiedziałas się więcej w szkole na temat którychś z wymienionych tu obszarów wiedzy finansowej?

Próba: 19 906 osób dorosłych ankietowanych online w dziesięciu krajach w dniach od 25 kwietnia do 21 maja 2025 r.

Przedział wieku: 16-75 lat w UK, Hiszpanii i Polsce; 18-75 lat w USA; 18-65 lat w Argentynie, Brazylii, Chile, Meksyku i Portugalii; 18-55 lat w Urugwaju.

„Średnia Grupy” oznacza średni wynik dla wszystkich dziesięciu krajów (nie biorąc pod uwagę wielkości populacji).

Edukacja finansowa ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia obywatelom poczucia pewności w kwestiach finansowych oraz umiejętności zarządzania swoimi finansami i osiągania celów. Jednak ludzie napotykają przeszkody, próbując uzyskać dostęp do wiedzy i poszerzać swoje umiejętności. Raport Santander „Tomorrow’s Skills” opublikowany na początku tego roku wykazał, że chociaż 81% uczestników badania wykazało wyraźną chęć kontynuowania nauki, to za największe przeszkody w nabywaniu nowych umiejętności w wieku dorosłym uważają koszty (44%) i brak czasu (31%). Wiele osób ma trudności ze znalezieniem czasu i środków, aby móc uczestniczyć w kursach w czasie pracy lub w wolnym czasie. Mimo że istnieje chęć pogłębiania wiedzy z zakresu edukacji finansowej, a korzyści z tego płynące są łatwo rozpoznawalne, może to wyjaśniać, dlaczego tak niewiele osób uczestniczyło w szkoleniach z zakresu edukacji finansowej. Dlatego też kursy i narzędzia edukacji finansowej muszą być łatwo dostępne i dostosowane do potrzeb ludzi.

**„SMALL AMOUNTS
SAVED DAILY ADD UP
TO HUGE INVESTMENTS
IN THE END.”**

- MARGO VADER

¹⁹ Encuesta Nacional de Inclusión Financiera, INEGI ²⁰ Snapshot of UK saver attitudes to pension saving shows preference for simple choices and low risk pensions | PLSA ²¹ What Percentage of Americans Own Stock? ²² Britons are reluctant to invest in the stock market | YouGov ²³ Savings and investments union: better financial opportunities for EU citizens and businesses – European Commission

Rozdział 3

W TAKI SPOSÓB EDUKACJA FINANSOWA POWINNA BYĆ REALIZOWANA?

Kluczowe dane statystyczne dla dziesięciu rynków

- Szkoły i rodzice są postrzegani jako kluczowe źródła edukacji finansowej, przed organizacjami społecznymi i przedsiębiorstwami. Respondenci uważają, że szkoły (91%) i rodzice (91%) powinni być odpowiedzialni za zapewnienie dzieciom edukacji finansowej.
- Edukacja finansowa zajęła drugie miejsce wśród najważniejszych przedmiotów, których nauczania w szkołach oczekuje społeczeństwo, wyprzedzając tradycyjne przedmioty, takie jak historia czy nauki ścisłe.
- Jednak obecnie nie dzieje się tak. 84% respondentów, którzy nie przypominają sobie, aby szkoła zapewniła im edukację finansową, żałuje, iż nie mogli z niej skorzystać.
- Wśród dorosłych nadal istnieje zapotrzebowanie na kursy edukacji finansowej. 73% Hiszpanów stwierdziło, że chciałoby wziąć udział w kursie edukacji finansowej, a odsetek ten wzrasta do 86% w grupie osób w wieku 25-34 lat.
- Banki mają do odegrania rolę we wspieraniu realizacji takich szkoleń. 80% Amerykanów i 91% Argentyńczyków stwierdziło, że banki powinny uczestniczyć w zapewnianiu edukacji finansowej.

Edukacja finansowa powinna być prowadzona przez różne organizacje dla osób na różnych etapach życia, przede wszystkim w zależności od wieku i statusu zatrudnienia. Na przykład pracodawcy mogliby zapewniać edukację finansową swoim pracownikom, co z kolei mogłoby prowadzić do poprawy ich sytuacji finansowej i pozytywnie wpływać na satysfakcję z pracy i morale. Podobnie samorządy lokalne mogłyby organizować kursy dla bezrobotnych osób dorosłych.

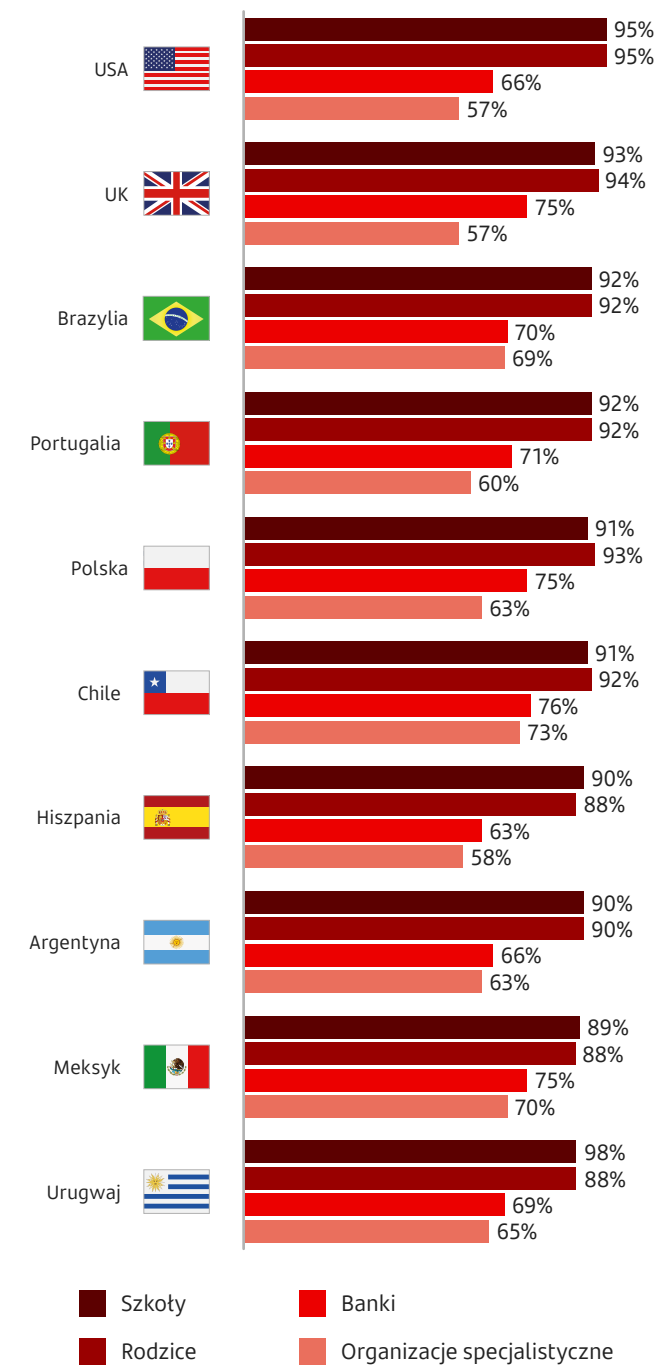
Jednak zapewnianie edukacji finansowej w taki sposób jest loterią, a nie powszechnym doświadczeniem. Aby to zmienić, najskuteczniejszym sposobem dotarcia z edukacją finansową do wszystkich członków społeczeństwa jest wykorzystanie szkół jako narzędzia angażującego dzieci i rodziców w temat edukacji finansowej „na szeroką skalę”. Szkoły, w przeciwieństwie do organizacji społecznych, czy prywatnych podmiotów, są w stanie dotrzeć do największej i najbardziej zróżnicowanej grupy osób. Ponieważ nawyki związane z pieniędzmi kształtują się w wieku od 3 do 7 lat, pozwala to również budować wiedzę finansową od samego początku.

„THE MORE YOU LEARN, THE MORE YOU EARN.”
- WARREN BUFFETT

Na całym świecie panuje zgoda co do tego, że szkoły i rodzice są w równym stopniu odpowiedzialni za zapewnienie dzieciom edukacji finansowej, a 91% respondentów zgadza się z takim podziałem odpowiedzialności. W Stanach Zjednoczonych odsetek ten jest jeszcze wyższy i wynosi 95%. Na pytanie, czy rząd powinien angażować się w zapewnienie dzieciom edukacji finansowej, 97% osób zgodziło się, że powinien odgrywać rolę w tej dziedzinie.

Respondenci byli również zgodni, że rolę do odegrania mają banki (71%) i wyspecjalizowane organizacje (64%). W Argentynie zapytaliśmy, czy respondenci uznaliby za przydatne, gdyby bank oferował edukację finansową. 91% badanych odpowiedziało, że tak. Cztery piąte Amerykanów stwierdziło również, że ważne jest, aby ich bank zapewniał edukację finansową.

Pytanie: Czy i w jakim zakresie każdy z tych podmiotów powinien być odpowiedzialny za zapewnienie dzieciom edukacji finansowej?

Próba: 19 906 osób dorosłych ankietowanych online w dziesięciu krajach w dniach od 25 kwietnia do 21 maja 2025 r.

Przedział wieku: 16-75 lat w UK, Hiszpanii i Polsce; 18-75 lat w USA; 18-65 lat w Argentynie, Brazylii, Chile, Meksyku i Portugalii; 18-55 lat w Urugwaju.

„Średnia Grupy” oznacza średni wynik dla wszystkich dziesięciu krajów (nie biorąc pod uwagę wielkości populacji).

W TAKI SPOSÓB SANTANDER WSPIERA EDUKACJĘ FINANSOWĄ?

Cyfrowe kursy dotyczące kondycji finansowej i zasoby stacjonarne (Meksyk)

W Meksyku bank oferuje cyfrowy kurs dotyczący dobrostanu finansowego, którego wartość opiera się na wykorzystaniu narzędzi takich jak sztuczna inteligencja i instrumenty diagnostyczne, w celu dostarczania spersonalizowanych rekomendacji pomagających uczestnikom poprawić ich stosunek do pieniędzy i produktów finansowych. Podobnie jak w Wielkiej Brytanii, Santander nawiązał tu również współpracę z Twinkl w celu stworzenia i oferowania szerokiej gamy zasobów, z których nauczyciele mogą korzystać podczas omawiania z uczniami tematów związanych z edukacją finansową. Ponadto Santander Mexico opracował również własne materiały, od broszur edukacyjnych po gry wideo, aby zapewnić edukację finansową dzieciom w ramach inicjatywy na rzecz włączenia finansowego Tuio. We współpracy z uniwersytetami zapewnia treści edukacyjne dotyczące finansów oraz organizuje webinaria dla studentów, którzy wkrótce zaczną korzystać z systemu finansowego.

Proyecto de Curso (Chile)

„Proyecto de Curso” to inicjatywa edukacyjna Santander Chile i Elige Educar mająca na celu promowanie wiedzy finansowej wśród uczniów szkół średnich. Program opracowany przez nauczycieli dla nauczycieli angażuje uczniów w rzeczywiste projekty, takie jak planowanie i układanie budżetu wycieczek studyjnych, aby nauczyć ich odpowiedzialnego podejmowania decyzji finansowych. Inicjatywa, pilotażowo realizowana z udziałem 22 nauczycieli i 700 uczniów w całym kraju, wyposaża młodzież w praktyczne narzędzia wspierające oszczędzanie, planowanie budżetu i świadome wydawanie pieniędzy, sprzyjając rozwijaniu umiejętności finansowych i integracji społecznej przez całe życie.

Edukacja finansowa i hazard (Argentyna)

W Argentynie kontynuujemy współpracę z Fundación Padres, aby z perspektywy edukacji finansowej zwalczać uzależnienie od hazardu cyfrowego i hazardu internetowego wśród młodych ludzi. Oferujemy wykłady w instytucjach edukacyjnych i naszych biurach we współpracy z Financial Educators Network i wolontariuszami banku. Bezpłatne treści są dostępne na życzenie na stronie internetowej Santander, w tym badania, transmisje spotkań z udziałem ekspertów, materiały dla rodzin i placówek edukacyjnych, a także inne inicjatywy. Wszystko po to, aby zapewnić narzędzia i wsparcie nauczycielom, rodzicom i młodym ludziom w radzeniu sobie z pojawiającymi się wyzwaniami wpływającymi na kondycję finansową młodszych pokoleń.

Everfi (Stany Zjednoczone)

W Stanach Zjednoczonych Santander we współpracy z Everfi zapewnia dostęp do programu „Financial Scholars” – trwającego kilka tygodni kursu edukacji finansowej opartego na grach, którego celem jest wyposażenie uczniów z mniej zamożnych rodzin w wiedzę i narzędzia niezbędne do zapewnienia sobie dobrej sytuacji finansowej. Każdego roku program obejmuje do 40 szkół w obszarach działania Grupy Santander, docierając do ponad 3 tys. uczniów.

Finansiaki (Polska)

Od 2016 roku Santander Bank Polska realizuje autorski projekt „Finansiaki”, którego celem jest wspieranie rodziców i nauczycieli w nauczaniu dzieci o finansach i przedsiębiorczości poprzez dostarczanie im odpowiednich materiałów. Program uzupełniają zajęcia w przedszkolach i szkołach prowadzone przez pracowników banku w ramach naszych działań wolontariackich, w których w 2024 roku wzięło udział 1836 osób.

The Numbers Game we współpracy z Twinkl (Wielka Brytania)

Santander i Twinkl Educational Publishing nawiązały współpracę, aby zapewnić bezpłatne narzędzia edukacyjne ponad 8300 szkołom (25%) w całym kraju w ramach programu The Numbers Game by Santander. Od 2022 roku z programu tego skorzystało ponad 100 tys. nauczycieli i ponad 2,5 mln dzieci w wieku od 5 do 16 lat. W ramach programu The Numbers Game by Santander oferujemy setki bezpłatnych materiałów dostosowanych do kluczowych etapów programu nauczania, obejmujących takie tematy jak: zarządzanie pieniędzmi i budżetem, dobrostan finansowy, waluty cyfrowe czy pochodzenie pieniędzy.

Finanzas para Mortales (Hiszpania)

Finanse dla Śmiertelników (FxM) to program edukacji finansowej Banco Santander. Od 2012 roku program ten ma na celu przybliżenie wiedzy ekonomicznej i finansowej całemu społeczeństwu, ze szczególnym uwzględnieniem grup znajdujących się w trudnej sytuacji lub zagrożonych wykluczeniem. W ciągu ponad 10 lat FxM pomógł 276 200 uczestnikom szkoleń, w tym studentom, osobom starszym, więźniom i osobom niepełnosprawnym. W 2018 roku program został uznany przez CNMV i Bank Hiszpanii za najlepszą inicjatywę edukacyjną w zakresie finansów.

Junior Achievement (Portugalia)

Junior Achievement Portugal to trwająca od wielu lat inicjatywa, której celem jest przygotowanie dzieci i młodzieży do odnoszenia sukcesów w globalnej gospodarce. W roku akademickim 2024/2025 83 pracowników Santander zgłosiło się do udziału w Junior Achievement Portugal, który objął 1167 uczniów z klas 1 do 12 w ponad 48 szkołach.

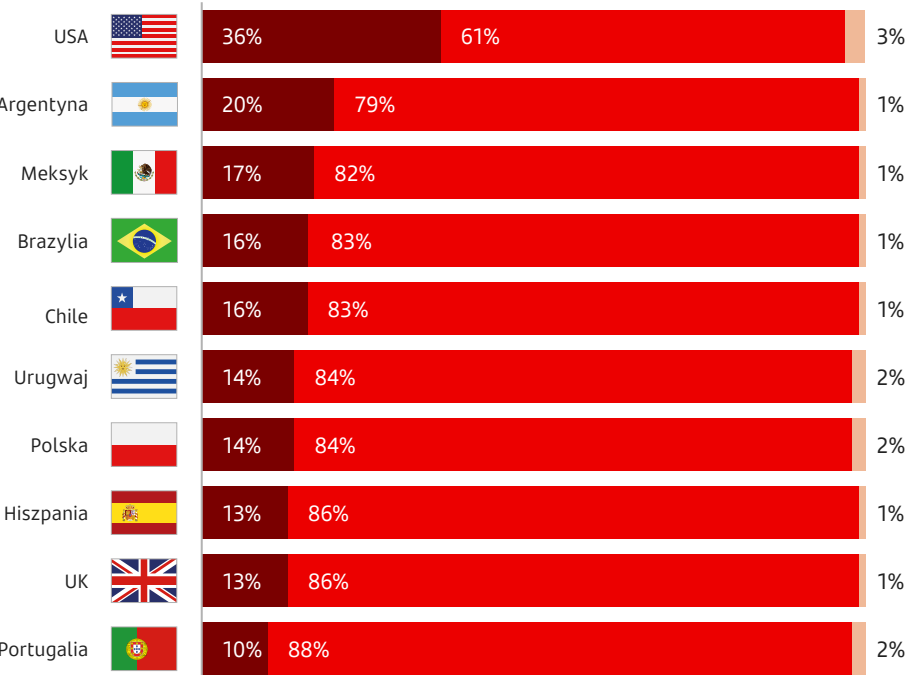
Contas a Vista (Portugalia)

Ta inicjatywa edukacji finansowej skierowana jest do uczniów szkół średnich i zapewnia im podstawową wiedzę finansową, która pomaga im efektywnie zarządzać swoimi finansami. W roku akademickim 2024/25 w programie wzięło udział 41 wolontariuszy. Odegrał on kluczową rolę w dotarciu do uczniów w całej Portugalii, zapewniając im edukację finansową niezbędną do podejmowania świadomych decyzji w przyszłości.

Educar para Prosperar (Brazylia)

Educar para Prosperar (Edukacja dla dobrobytu) to inicjatywa, której celem jest wzmocnienie pozycji mikroprzedsiębiorców i małych firm poprzez dialog na temat edukacji i zarządzania finansami. Program został opracowany, aby dostarczać narzędzia i praktyczną wiedzę, które pomogą przedsiębiorcom radzić sobie z codziennymi wyzwaniami związanymi z ich działalnością, usprawnić ich kontrolę finansową i ułatwić podejmowanie strategicznych decyzji, poszerzając umiejętności w zakresie zarządzania finansami, wzmacniając stabilność przedsiębiorstw i promując większą integrację gospodarczą. Wykłady są często skierowane do osób znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej, które mają ograniczony dostęp do treści edukacyjnych na ten temat. W 2024 roku w spotkaniach wzięło udział ponad 8 tys. osób.

Według OECD 59 gospodarek na całym świecie wdraża krajowe strategie edukacji finansowej, korzystając z wytycznych zawartych w zasadach nadrzędnych tej organizacji²⁴. Na rynkach, które objęliśmy badaniem, pięć państw włączyło edukację finansową do programu nauczania na poziomie szkoły średniej, a dwa na poziomie szkoły podstawowej. Rząd Wielkiej Brytanii ogłosił niedawno, że wprowadza edukację finansową do programu nauczania w szkołach podstawowych w Anglii, a kluczowe znaczenie będzie miało jej skuteczne wdrożenie. W badaniu 81% respondentów stwierdziło, że nie korzystało z edukacji finansowej w szkole. Odsetek ten był niższy w Stanach Zjednoczonych (61%), gdzie obowiązkowa edukacja finansowa jest przedmiotem decyzji na poziomie stanowym. Co ciekawe, najwięcej osób, które nie pamiętają zajęć z edukacji finansowej w szkole, jest w grupie wiekowej 16-24 lata (72%) oraz wśród osób powyżej 55. roku życia (87%). Dzieje się tak mimo faktu, że wielu młodych ludzi zostało ostatnio objętych programem edukacji finansowej w ramach ogólnokrajowej podstawy programowej.

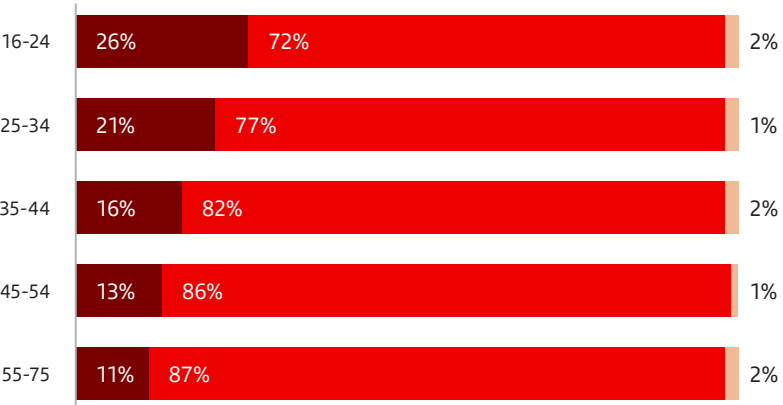
Tak
Nie
Nie wiem

Pytanie: Czy pamiętasz jakiekolwiek zajęcia z edukacji finansowej, kiedy byłeś/byłaś w szkole?

Próba: 19 906 osób dorosłych ankietowanych online w dziesięciu krajach w dniach od 25 kwietnia do 21 maja 2025 r.

Przedział wieku: 16-75 lat w UK, Hiszpanii i Polsce; 18-75 lat w USA; 18-65 lat w Argentynie, Brazylii, Chile, Meksyku i Portugalii; 18-55 lat w Urugwaju.

„Średnia Grupy” oznacza średni wynik dla wszystkich dziesięciu krajów (nie biorąc pod uwagę wielkości populacji).

Tak
Nie
Nie wiem

Pytanie: Czy pamiętasz jakiekolwiek zajęcia z edukacji finansowej, kiedy byłeś/byłaś w szkole?

Próba: 19 906 osób dorosłych ankietowanych online w dziesięciu krajach w dniach od 25 kwietnia do 21 maja 2025 r.

Przedział wieku: 16-75 lat w UK, Hiszpanii i Polsce; 18-75 lat w USA; 18-65 lat w Argentynie, Brazylii, Chile, Meksyku i Portugalii; 18-55 lat w Urugwaju.

„Średnia Grupy” oznacza średni wynik dla wszystkich dziesięciu krajów (nie biorąc pod uwagę wielkości populacji).

²⁴ Ibid.

Tam, gdzie brakuje oferty, widoczny jest popyt. 84% osób, które nie pamiętają, aby w szkole przekazywano im jakąkolwiek wiedzę finansową, stwierdziło, że chciałoby ją zdobyć. W Brazylii odsetek ten wzrasta do 91%, a respondenci twierdzą, że lepsza edukacja finansowa pomogłaby im skuteczniej zarządzać pieniędzmi w obliczu obecnego wzrostu kosztów utrzymania na całym świecie. Odsetek ten jest szczególnie wysoki (89%) wśród osób samozatrudnionych, które są w większym stopniu odpowiedzialne za planowanie budżetów, poruszanie się po systemie podatkowym oraz samodzielne podejmowanie decyzji dotyczących opieki zdrowotnej i ubezpieczeń. Struckell i inni przewidują, że w ciągu następnej dekady liczba osób samozatrudnionych, stanowiących obecnie 40% siły roboczej, przewyższy liczbę tradycyjnych pracowników, dlatego tak ważne jest, aby ludzie posiadali umiejętności pozwalające im zarządzać bardziej złożonymi kwestiami finansowymi²⁵.

Pytanie: W jakim stopniu zgadzasz się lub nie zgadzasz z następującym stwierdzeniem? „Żałuję, że nie mieliśmy edukacji finansowej, kiedy byłem w szkole.”

Próba: 19 906 osób dorosłych ankietowanych online w dziesięciu krajach w dniach od 25 kwietnia do 21 maja 2025 r.

Przedział wieku: 16-75 lat w UK, Hiszpanii i Polsce; 18-75 lat w USA; 18-65 lat w Argentynie, Brazylii, Chile, Meksyku i Portugalii; 18-55 lat w Urugwaju.

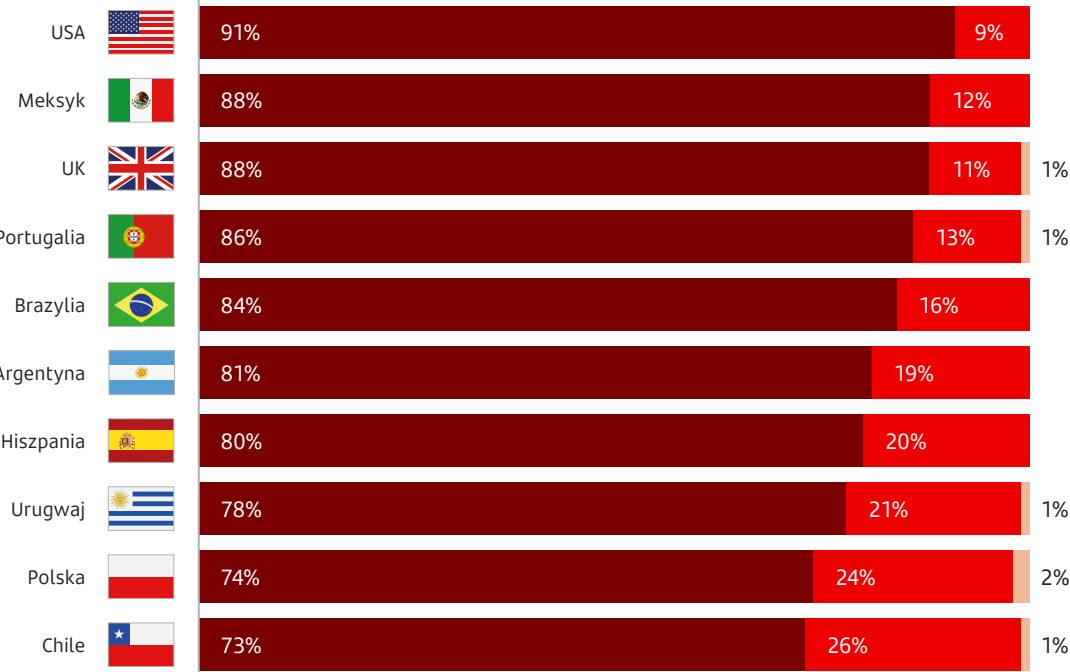
„Średnia Grupy” oznacza średni wynik dla wszystkich dziesięciu krajów (nie biorąc pod uwagę wielkości populacji).

²⁵ Financial literacy and self employment – The moderating effect of gender and race

W Hiszpanii zapytaliśmy, czy respondenci byłiby zainteresowani bezpłatnym kursem edukacji finansowej. 73% pytanym odpowiedziało twierdząco, przy czym odsetek ten wzrósł do 86% w grupie osób w wieku 25-34 lat.

Spośród osób, które pamiętają, że w szkole uczestniczyły w zajęciach z edukacji finansowej, 83% uznało je za przydatne, a odsetek ten był jeszcze wyższy w Stanach Zjednoczonych (91%). Spośród osób, które pamiętają, że w szkole uczestniczyły w zajęciach z edukacji finansowej, 83% uznało je za przydatne, a odsetek ten był jeszcze wyższy w Stanach Zjednoczonych (91%). W tej grupie najwyżej oceniają je przedstawiciele starszych pokoleń – 87% osób w wieku 45-54 lat oraz 89% osób powyżej 55. roku życia.

Tak
Nie
Nie wiem

Próba: Wszyscy dorośli, którzy pamiętają, że mieli edukację finansową w szkole, 3388 osób dorosłych ankietowanych online w dziesięciu krajach w dniach od 25 kwietnia do 21 maja 2025 r. Przedział wieku: 16-75 lat w UK, Hiszpanii i Polsce; 18-75 lat w USA; 18-65 lat w Argentynie, Brazylii, Chile, Meksyku i Portugalii; 18-55 lat w Urugwaju.

„Średnia Grupy” oznacza średni wynik dla wszystkich dziesięciu krajów (nie biorąc pod uwagę wielkości populacji).

W niektórych krajach edukacja finansowa jest postrzegana nie tylko jako obowiązek szkół, ale także jako atut. W Meksyku 86% osób stwierdziło, że chętniej wybrałoby szkołę oferującą edukację finansową niż podobne szkoły, które jej nie oferują. Średnio na świecie odsetek ten wynosił 78%, a w Wielkiej Brytanii i Hiszpanii był nieco niższy i wynosił około 67%. Wyższy procent (86%) odnotowano wśród osób samozatrudnionych, co świadczy o ich świadomości znaczenia edukacji finansowej w zarządzaniu finansami firmy.

Nie jest to zaskakujące, biorąc pod uwagę, że w odpowiedzi na pytanie o znaczenie nauczania poszczególnych przedmiotów w szkołach edukacja finansowa zajęła drugie miejsce (94%) zaraz po matematyce (96%), wyprzedzając tradycyjne przedmioty, takie jak historia, geografia czy nauki ścisłe. Uderzające jest to, że edukacja finansowa jest postrzegana jako ważniejsza niż wiele innych przedmiotów programu nauczania, które są nauczane bez zastrzeżeń, co świadczy o wyraźnym zrozumieniu holistycznych korzyści płynących ze wspierania dzieci w zdobywaniu wiedzy finansowej.

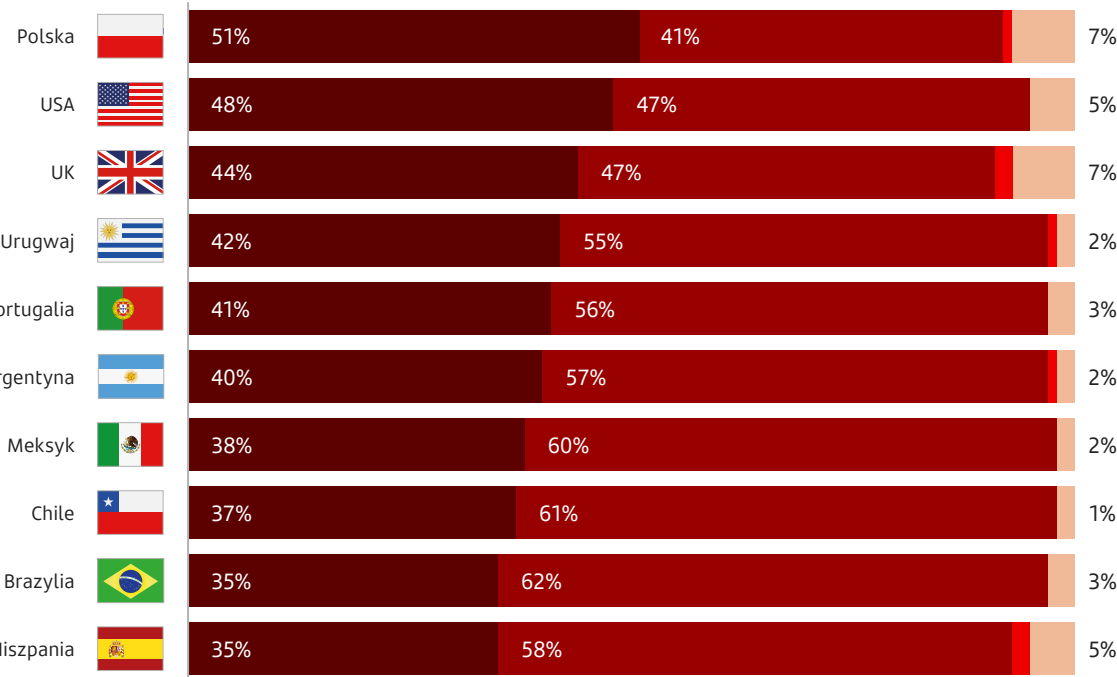
Matematyka 97%	Matematyka 97%	Języki obce 96%	Matematyka 94%	Matematyka 98%	Matematyka 97%	Matematyka 98%	Matematyka 97%	Matematyka 96%	Języki obce 95%
Edukacja finansowa 95%	Edukacja finansowa 96%	Matematyka 93%	Języki obce 93%	Języki obce 96%	Edukacja finansowa 96%	Edukacja finansowa 96%	Edukacja finansowa 96%	Języki obce 96%	Matematyka 94%
Język ojczysty/Literatura 94%	Przedmioty ścisłe 96%	Edukacja finansowa 92%	Przedmioty ścisłe 93%	Edukacja finansowa 95%	Języki obce 96%	Języki obce 95%	Język ojczysty/Literatura 96%	Edukacja finansowa 95%	Język ojczysty/Literatura 94%
Przedmioty ścisłe 91%	Język ojczysty/Literatura 95%	Język ojczysty/Literatura 92%	Geografia 91%	Przedmioty ścisłe 95%	Przedmioty ścisłe 96%	Język ojczysty/Literatura 94%	Przedmioty ścisłe 95%	Przedmioty ścisłe 94%	Edukacja finansowa 92%
Historia 83%	Historia 92%	Historia 88%	Edukacja finansowa 90%	Geografia 94%	Język ojczysty/Literatura 94%	Przedmioty ścisłe 94%	Języki obce 94%	Geografia 92%	Przedmioty ścisłe 90%
Geografia 82%	Geografia 92%	Przedmioty ścisłe 88%	Język ojczysty/Literatura 89%	Historia 91%	Historia 93%	Geografia 91%	Geografia 94%	Język ojczysty/Literatura 92%	Geografia 87%
Języki obce 73%	Języki obce 76%	Geografia 87%	Historia 89%	Język ojczysty/Literatura 89%	Geografia 93%	Historia 90%	Historia 93%	Historia 90%	Historia 85%
Plastyka 56%	Plastyka 74%	Plastyka 54%	Plastyka 70%	Plastyka 71%	Plastyka 80%	Plastyka 82%	Plastyka 80%	Plastyka 77%	Plastyka 63%

Próba: 19 906 osób dorosłych ankietowanych online w dziesięciu krajach w dniach od 25 kwietnia do 21 maja 2025 r. Przedział wieku: 16-75 lat w UK, Hiszpanii i Polsce; 18-75 lat w USA; 18-65 lat w Argentynie, Brazylii, Chile, Meksyku i Portugalii; 18-55 lat w Urugwaju. „Średnia Grupy” oznacza średni wynik dla wszystkich dziesięciu krajów (nie biorąc pod uwagę wielkości populacji).

- 67% wymienia zyskanie pewności siebie, aby podejmować właściwe decyzje finansowe
- 64% mówi o pomocy w osiągnięciu dobrobytu ekonomicznego na całe życie
- 61% liczy na uzyskanie odpowiedniego wsparcia w kluczowych momentach życia
- 51% chce motywować dzieci do bycia „aktywnymi obywatelami”

Opinie na temat tego, jak należy prowadzić edukację finansową, różniły się. Zapytaliśmy respondentów, czy nauczanie to powinno być samodzielne (w ramach lekcji poświęconych wyłącznie edukacji finansowej), czy też zintegrowane z przedmiotami takimi jak matematyka. Nieznacznie więcej osób opowiedziało się za podejściem zintegrowanym (54%) niż za wyodrębnieniem nowego przedmiotu w programie nauczania (41%).

- Samodzielnie
- Nie powinna być nauczana w szkole
- W sposób zintegrowany
- Nie wiem

Pytanie: Gdybyś musiał/musiła wybrać, która opcja jest Twoim zdaniem najlepszym sposobem realizowania edukacji finansowej w szkołach?

Próba: Wszyscy dorośli, którzy pamiętają, że mieli edukację finansową w szkole, 3388 osób dorosłych ankietowanych online w dziesięciu krajach w dniach od 25 kwietnia do 21 maja 2025 r. Przedział wieku: 16-75 lat w UK, Hiszpanii i Polsce; 18-75 lat w USA; 18-65 lat w Argentynie, Brazylii, Chile, Meksyku i Portugalii; 18-55 lat w Urugwaju.

„Średnia Grupy” oznacza średni wynik dla wszystkich dziesięciu krajów (nie biorąc pod uwagę wielkości populacji).

Jak działa podejście zintegrowane?

Studium przypadku Finlandia

Finlandia ma jeden z najwyższych wskaźników wiedzy finansowej zarówno wśród dorosłych, jak i dzieci. Kraj ten zajął drugie miejsce zarówno w badaniu OECD z 2016 roku dotyczącym kompetencji finansowych dorosłych, jak i w badaniu PISA z 2018 roku dotyczącym wiedzy finansowej, które mierzyło rozumienie kwestii finansowych przez 15-letnich uczniów.

Edukacja finansowa od dawna jest częścią fińskiego programu nauczania. W Finlandii stosowane jest przekrojowe lub „ogólnoszkolne” podejście do edukacji finansowej, które obejmuje wiele przedmiotów szkolnych. Takie podejście do edukacji finansowej przyniosło pozytywne rezultaty, ponieważ wiedza finansowa w naturalny sposób dotyczy kilku przedmiotów.

Aktywne zaangażowanie wielu organizacji pozarządowych w zapewnianie edukacji finansowej w szkołach jest kolejnym powodem wysokiego poziomu wiedzy finansowej w Finlandii. Finance Finland, organizacja reprezentująca fiński sektor usług finansowych, dostarcza szkołom ogólnokształcącym materiały dydaktyczne, które mogą być wykorzystywane w nauczaniu o finansach osobistych, a od 2019 roku sponsoruje bezpłatne warsztaty poświęcone ubezpieczeniom. Bank Finlandii również odgrywa kluczową rolę w podnoszeniu poziomu wiedzy finansowej Finów. Opracował on krajową strategię promowania wiedzy finansowej, która została wdrożona w 2022 roku, a w tym samym roku utworzył centrum wiedzy finansowej w Muzeum Banku Finlandii.

Wnioski

Najważniejsze wnioski

- Wiedza finansowa pozostaje **na niskim poziomie**, a ludzie mają tendencję do **przeceniania swoich umiejętności**; pewność siebie spada w przypadku działań w środowisku cyfrowym; dostęp do informacji finansowych odbywa się w coraz większym stopniu **w formie cyfrowej** i za pośrednictwem szerokiego zakresu źródeł i podmiotów; coraz powszechniejsze stają się również **oszustwa i wyłudzenia**.
- Ludzie chcą poprawić sposób zarządzania swoimi finansami i rozumieć je lepiej, ale edukacja finansowa nie jest dostępna dla wielu osób; inwestowanie, **oszczędzanie, podatki i zarządzanie budżetem** to najważniejsze obszary zainteresowania na wszystkich rynkach.
- Nie ma publicznego konsensusu co do tego, kto powinien zapewniać edukację finansową dorosłych, a odpowiedzialność za to przypisuje się przedsiębiorstwom i innym podmiotom, natomiast **szkoły i rodzice** są postrzegani przez społeczeństwo jako kluczowe źródła edukacji dla dzieci.

Edukacja finansowa przynosi społeczeństwu korzyści netto, zwiększając poziom pewności ludzi w zakresie zarządzania swoimi pieniędzmi i poprawiając ich kondycję finansową, a tym samym umożliwiając im odgrywanie bardziej aktywnej roli w gospodarce poprzez oszczędzanie i inwestowanie.

Nasze badania pokazują, że na całym świecie ludzie chcą poprawić stan swojej wiedzy finansowej i mają ambitne cele finansowe, co stanowi pozytywny fundament dla rozszerzenia oferty edukacji finansowej.

Istnieje również potrzeba edukacji finansowej. Jak wykazano w rozdziale 1, występuje rozbieżność pomiędzy postrzeganą a rzeczywistą wiedzą na temat spraw finansowych.

Jednak niewiele osób korzysta z kursów edukacji finansowej, a przedmiot ten nie jest systematycznie nauczany w szkołach, co wskazuje na problem po stronie podaży. Rozważając poprawę wiedzy finansowej, należy zastanowić się, jak usunąć bariery utrudniające jej przyswojenie. Z naszych badań wynika, że przekaz powinien koncentrować się na poprawie kondycji finansowej i realizacji celów, takich jak oszczędzanie na dom, aby wyniki i korzyści dla konsumentów były namacalne.

Kursy powinny być również dostosowane do potrzeb i obejmować tematy, które ludzie chcą poznać. Jak widać w niniejszym raporcie, wygląda to różnie w zależności od kraju, przy czym najpopularniejszymi tematami na całym świecie są oszczędzanie, inwestycje i podatki. Wszelkie materiały powinny być również łatwo dostępne. Nasze badanie „Tomorrow's Skills” wykazało, że koszty (44%) i brak czasu (31%) są największymi barierami w nabywaniu nowych umiejętności przez osoby dorosłe.

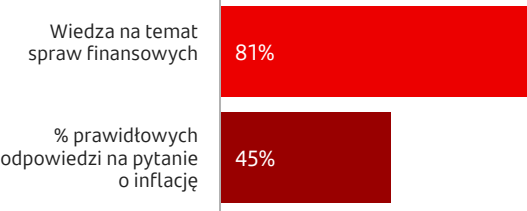
Istnieje wiele różnych ogólnodostępnych źródeł edukacji finansowej, od szkół po wyspecjalizowane organizacje. Uważamy, że banki mają tu do odegrania ważną rolę. W Santander chcemy wspierać ludzi na całym świecie w osiągnięciu ich celów finansowych poprzez nasze zasoby służące poprawie wiedzy finansowej. Niniejszy raport będzie stanowił podstawę naszych działań w tej dziedzinie oraz sposobów, w jakie zachęcamy ludzi do poszerzania swojej wiedzy finansowej, w tym poprzez wspieranie ich w zakresie:

- Bezpieczeństwa finansowego
- Odporności finansowej
- Kontroli nad finansami
- Planowania budżetu finansowego i jego realizacji

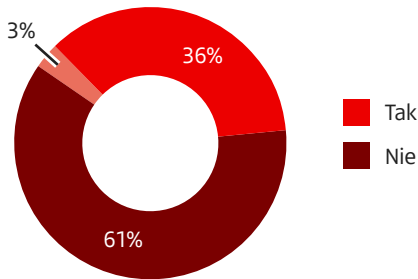

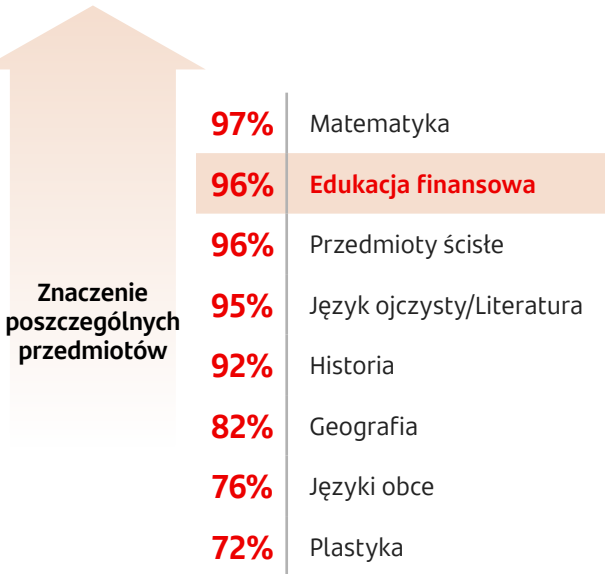
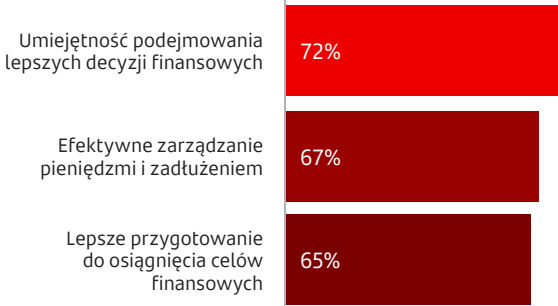
Stany Zjednoczone

Pamiętający edukację finansową w szkole

Najważniejsze korzyści płynące z edukacji finansowej

Trzy najważniejsze cele finansowe

- 49% Spłacenie kredytów
- 42% Oszczędzanie na podróż
- 40% Osiągnięcie stabilizacji finansowej, która pozwoli nie martwić się o pieniądze

Gdzie szuka się informacji finansowych

- 43% Doradca finansowy lub specjalista
- 39% Członkowie rodziny
- 31% Firmy/organizacje dostarczające produkty finansowe

Kluczowe obszary wiedzy

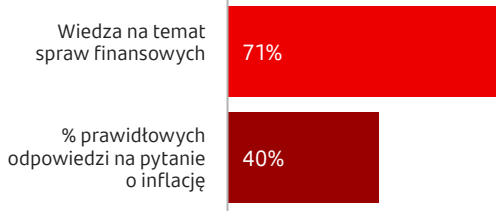
- 62% Inwestycje
- 53% Oszczędzanie
- 52% Podatki
- 49% Budżet
- 48% Emerytura
- 42% Bankowość

Stany Zjednoczone – dodatkowe dane

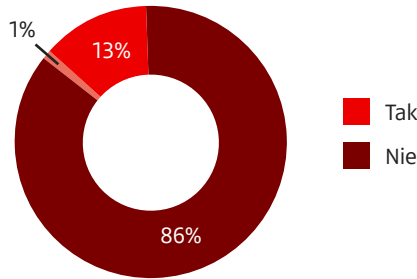
- 81% uważa za ważne, aby ich bank dostarczał materiały do edukacji finansowej
- 57% chciałoby, aby ich bank oferował wiedzę finansową w formie kursów online i seminariów internetowych
- 80% ma świadomość swojego scoringu kredytowego; odsetek ten spada do 60% wśród osób w wieku 18-24 lat
- 88% jest przekonanych, że wie, jak poprawić swój scoring kredytowy

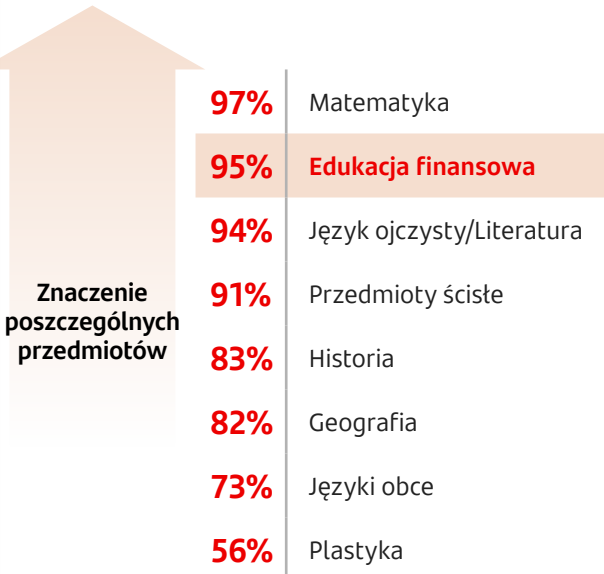
Wielka Brytania

Pamiętający edukację finansową w szkole

Najważniejsze korzyści płynące z edukacji finansowej

Trzy najważniejsze cele finansowe

- 38% Oszczędzanie na podróż
- 30% Osiągnięcie stabilizacji finansowej, która pozwoli nie martwić się o pieniądze
- 24% Spłacenie kredytów

Gdzie szuka się informacji finansowych

- 33% Doradca finansowy lub specjalista
- 31% Firmy/organizacje dostarczające produkty finansowe
- 29% Członkowie rodziny

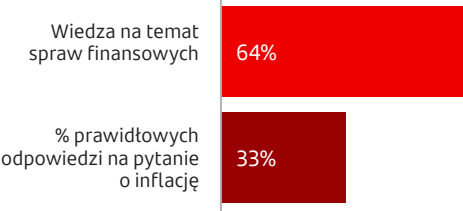
Kluczowe obszary wiedzy

- 52% Oszczędzanie
- 48% Emerytura
- 48% Budżet
- 47% Podatki
- 45% Inwestycje
- 45% Kredyty hipoteczne
- 76% Uważam, że rząd powinien robić znacznie/nieco więcej, aby zapewnić dzieciom edukację finansową

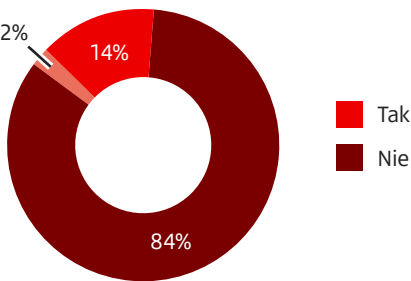
Co myślą nauczyciele w UK?

- 49% czuje się pewnie, przekazując wiedzę finansową
- 32% uważa, że łatwo jest dotrzeć do materiałów dotyczących edukacji finansowej, podczas gdy 30% uważa to za trudne
- 88% jest zdania, że rząd brytyjski powinien podejmować więcej działań, aby zapewnić dzieciom edukację finansową

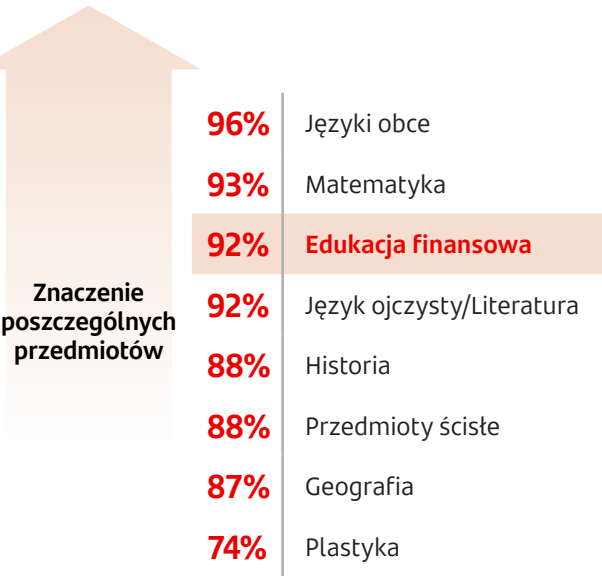
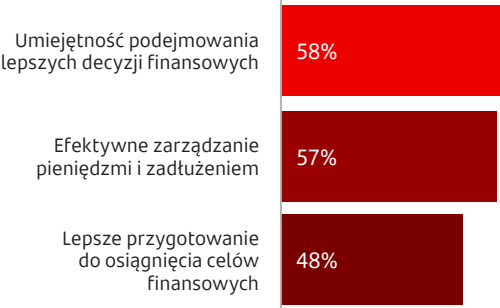
 Polska

Pamiętający edukację finansową w szkole

Najważniejsze korzyści płynące z edukacji finansowej

Trzy najważniejsze cele finansowe

- 38% Oszczędzanie na podróże
- 36% Osiągnięcie stabilizacji finansowej, która pozwoli nie martwić się o pieniądze
- 20% Zakup samochodu

Gdzie szuka się informacji finansowych

- 38% Doradca finansowy lub specjalista
- 29% Członkowie rodziny
- 23% Znajomi i przyjaciele

Kluczowe obszary wiedzy

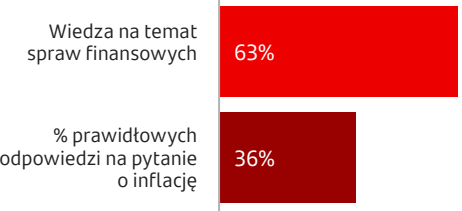
- 57% Oszczędzanie
- 55% Inwestycje
- 52% Podatki
- 52% Budżet
- 42% Bankowość
- 38% Emerytury

Polska – dodatkowe dane

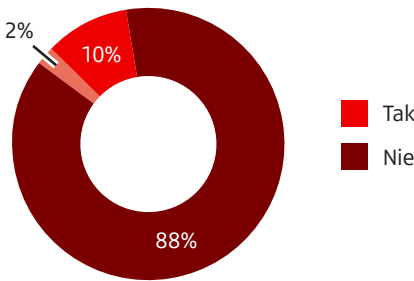
- 37% chce dowiedzieć się więcej o cyberbezpieczeństwie i zapobieganiu oszustwom
- 55% czuje się swobodnie, rozmawiając z partnerem lub członkiem rodziny o finansach
- 70% stara się prowadzić proste życie w kwestii dóbr materialnych
- 49% często martwi się, że zabraknie im pieniędzy

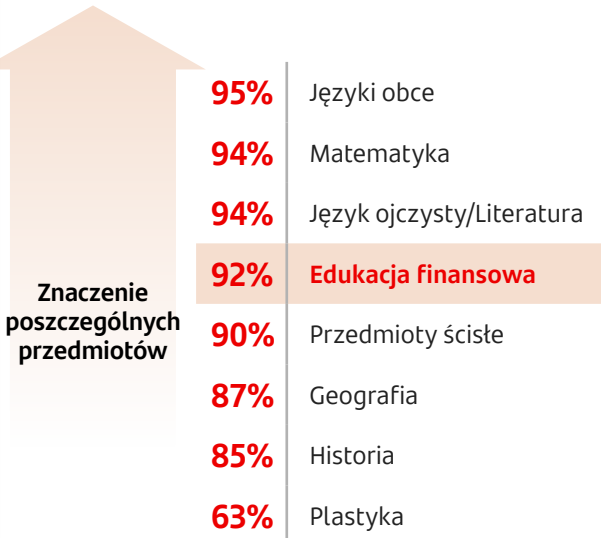
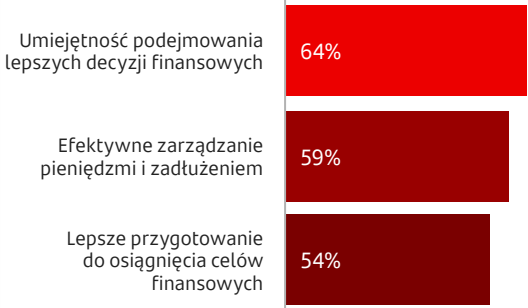
 Portugalia

Pamiętający edukację finansową w szkole

Najważniejsze korzyści płynące z edukacji finansowej

Trzy najważniejsze cele finansowe

- 39% Osiągnięcie stabilizacji finansowej, która pozwoli nie martwić się o pieniądze
- 33% Oszczędzanie na podróże
- 23% Spłacenie kredytów

Gdzie szuka się informacji finansowych

- 39% Doradca finansowy lub specjalista
- 30% Firmy/organizacje dostarczające produkty finansowe
- 27% Członkowie rodziny

Kluczowe obszary wiedzy

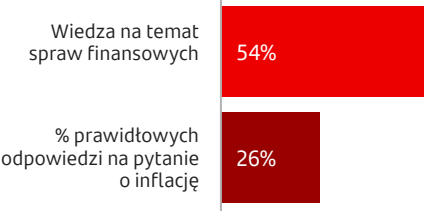
- 67% Oszczędzanie
- 65% Inwestycje
- 57% Podatki
- 46% Budżet
- 38% Karty debetowe i kredytowe
- 38% Kredyty hipoteczne

Portugalia – dodatkowe dane

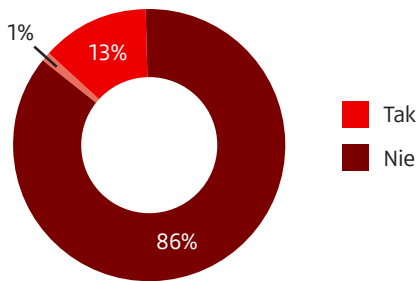
- 22% zainwestowałoby 5 tys. EUR w fundusze inwestycyjne, a 20% w nieruchomości
- 35% odkłada część swoich dochodów co miesiąc, a 40% nie oszczędza regularnie
- 73% korzysta z usług bankowości cyfrowej co najmniej raz w tygodniu
- 24% jest optymistycznie nastawionych do perspektyw światowej gospodarki, podczas gdy 42% patrzy na nie pesymistycznie
- 22% z optymizmem patrzy na perspektywy gospodarcze Portugalii, podczas gdy 42% pesymistycznie

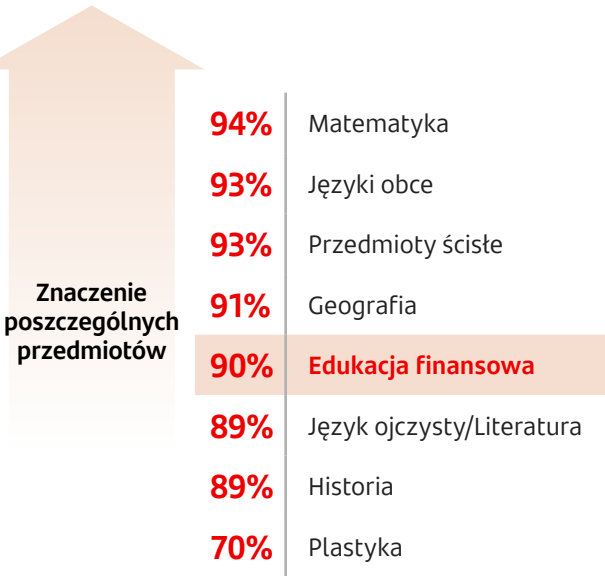
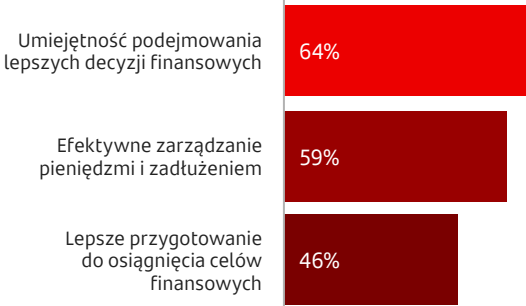
Hiszpania

Pamiętający edukację finansową w szkole

Najważniejsze korzyści płynące z edukacji finansowej

Trzy najważniejsze cele finansowe

- 38% Oszczędzanie na podróże
- 31% Osiągnięcie stabilizacji finansowej, która pozwoli nie martwić się o pieniądze
- 19% Zakup samochodu

Gdzie szuka się informacji finansowych

- 45% Doradca finansowy lub specjalista
- 28% Członkowie rodziny
- 24% Firmy/organizacje dostarczające produkty finansowe

Kluczowe obszary wiedzy

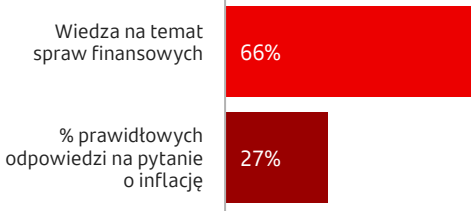
- 56% Podatki
- 53% Oszczędzanie
- 53% Inwestycje
- 45% Kredyty hipoteczne
- 42% Budżet
- 39% Bankowość

Hiszpania – dodatkowe dane

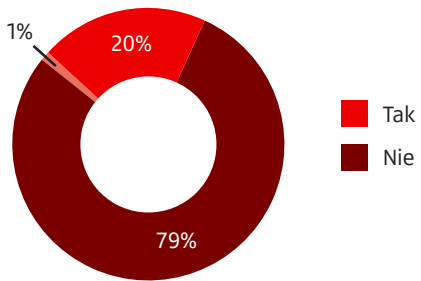
- 41% badanych w przypadku otrzymania w prezencie sumy równej miesięcznym dochodom odłożyłoby ją, a 25% zainwestowało w produkty finansowe
- 73% skorzystałoby z bankowości internetowej, aby sprawdzić stan swojego konta
- 70% dokonałoby płatności lub przelewu online, a 48% udałoby się osobiście do oddziału, aby otworzyć lub zakupić nowy produkt finansowy
- 73% byłoby bardzo zainteresowanych lub zainteresowanych bezpłatnym kursem edukacji finansowej

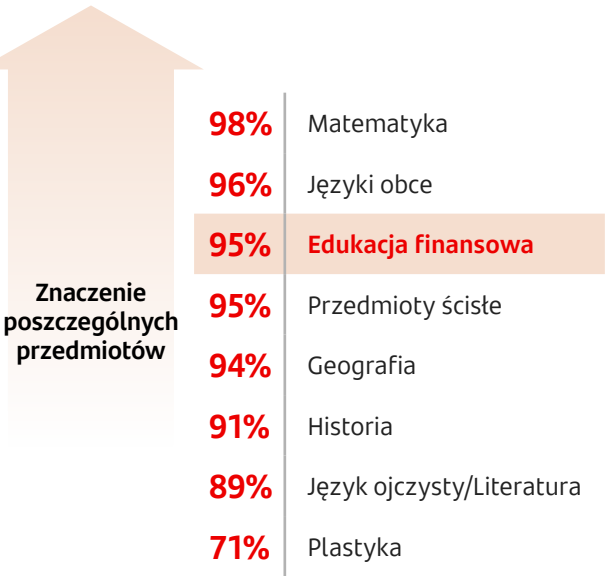
Argentyna

Pamiętający edukację finansową w szkole

Najważniejsze korzyści płynące z edukacji finansowej

Trzy najważniejsze cele finansowe

- 52% Osiągnięcie stabilizacji finansowej, która pozwoli nie martwić się o pieniądze
- 41% Oszczędzanie na podróże
- 29% Spłacenienie kredytów

Gdzie szuka się informacji finansowych

- 42% Doradca finansowy lub specjalista
- 33% Członkowie rodziny
- 29% Firmy/organizacje dostarczające produkty finansowe

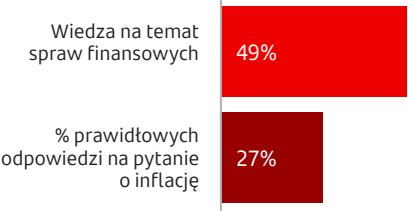
Kluczowe obszary wiedzy

- 75% Inwestycje
- 63% Oszczędzanie
- 47% Budżet
- 47% Bankowość
- 45% Podatki
- 41% Karty debetowe i kredytowe

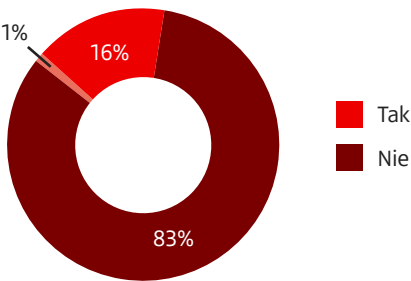
Argentyna – dodatkowe dane

- 91% uznałoby za użyteczne oferowanie edukacji finansowej przez ich bank
- 12% korzystało z platformy edukacyjnej Santander, a 45% nigdy nie korzystało z żadnej platformy edukacyjnej
- 70% spotkało się z próbą oszustwa, a 23% padło ofiarą oszustwa
- 39% obstawiło zakłady online w ostatnim roku
- 29% korzystało z przelewów bankowych jako najczęstszej metody płatności

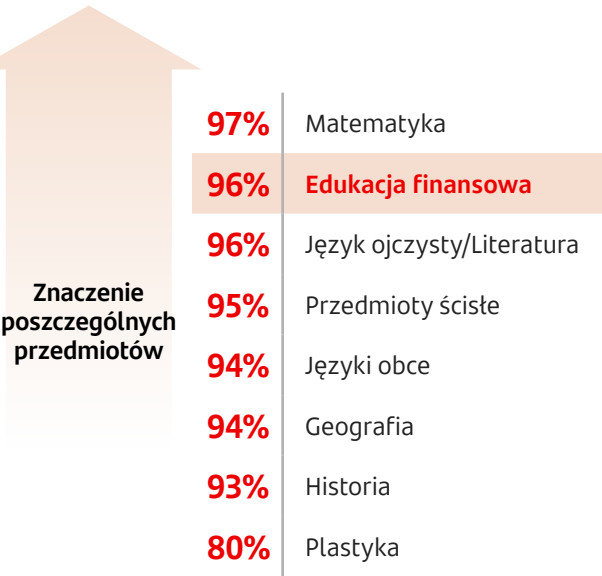
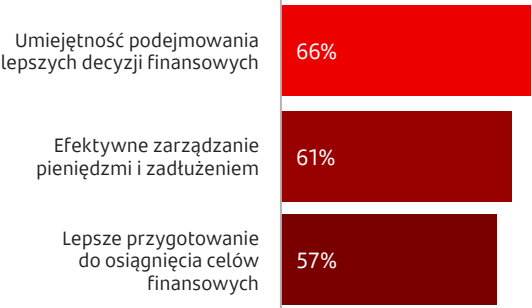
Brazylia

Pamiętający edukację finansową w szkole

Najważniejsze korzyści płynące z edukacji finansowej

Trzy najważniejsze cele finansowe

- 46% Osiągnięcie stabilizacji finansowej, która pozwoli nie martwić się o pieniądze
- 38% Oszczędzanie na podróże
- 31% Spłatenie kredytów

Gdzie szuka się informacji finansowych

- 35% Doradca finansowy lub specjalista
- 30% Członkowie rodziny
- 29% Media społecznościowe

Kluczowe obszary wiedzy

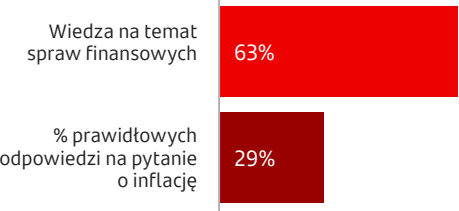
- 67% Oszczędzanie
- 67% Inwestycje
- 53% Budżet
- 48% Podatki
- 44% Karty debetowe i kredytowe
- 41% Bankowość

Brazylia – dodatkowe dane

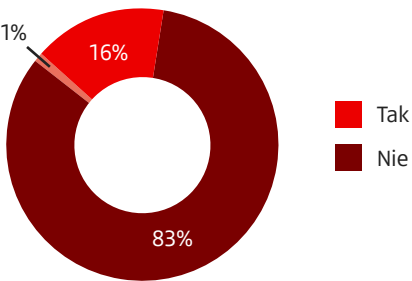
- 64% sprawdza wyciąg z karty kredytowej co najmniej raz w miesiącu
- 69% nie ma problemu ze zrozumieniem opłat na wyciągu z karty kredytowej
- 52% uważa, że jest w stanie poprawnie obliczyć odsetki od swojej karty kredytowej
- 39% skorzystało z kredytu w rachunku bieżącym w ciągu ostatniego roku
- 44% rozumie warunki korzystania z kredytu w rachunku bieżącym

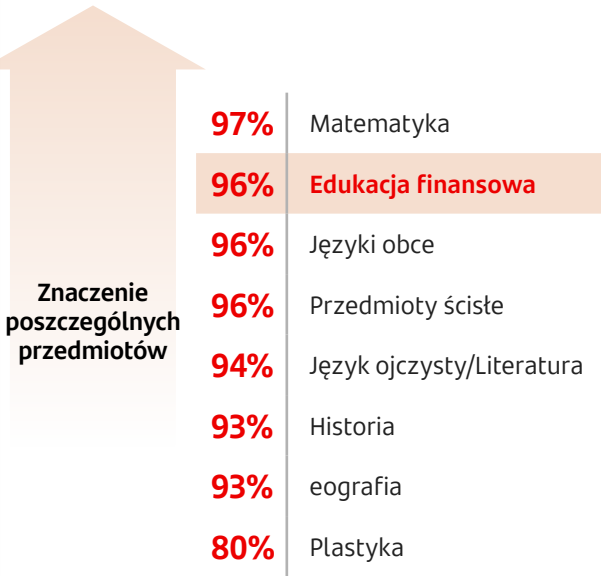
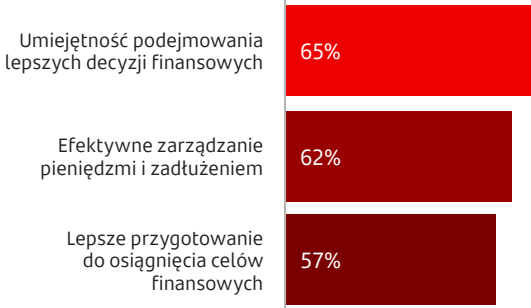
Chile

Pamiętający edukację finansową w szkole

Najważniejsze korzyści płynące z edukacji finansowej

Trzy najważniejsze cele finansowe

- 45% Osiągnięcie stabilizacji finansowej, która pozwoli nie martwić się o pieniądze
- 39% Oszczędzanie na podróże
- 38% Spłatenie kredytów

Gdzie szuka się informacji finansowych

- 39% Doradca finansowy lub specjalista
- 37% Firmy/organizacje dostarczające produkty finansowe
- 29% Członkowie rodziny

Kluczowe obszary wiedzy

- 68% Inwestycje
- 66% Oszczędzanie
- 54% Podatki
- 52% Budżet
- 47% Karty debetowe i kredytowe
- 47% Bankowość

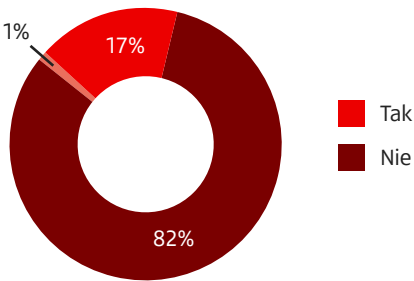
Chile – dodatkowe dane

- 70% trzyma swoje oszczędności w banku, a 18% w domu
- 73% respondentów jest pewnych swojej wiedzy na temat oszczędzania i inwestowania
- 67% często martwi się, że może zabraknąć im pieniędzy
- 53% korzystało z konta bankowego co najmniej raz w ciągu ostatniego miesiąca
- 63% nigdy nie zaciągnęło ani nie odnawiało kredytu hipotecznego, ani nieformalnej pożyczki

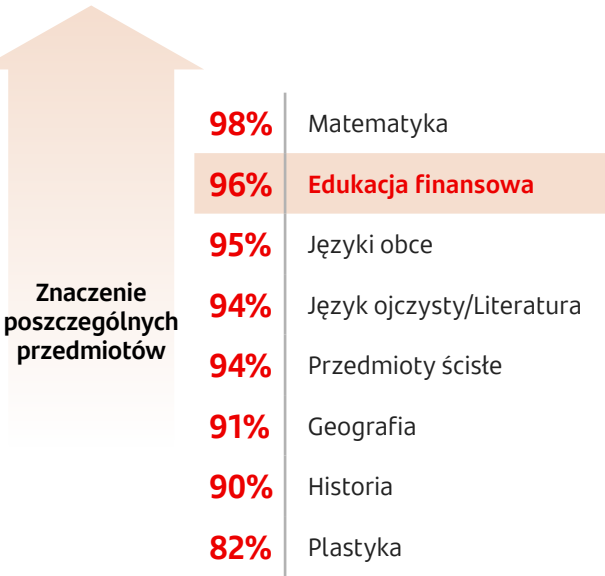
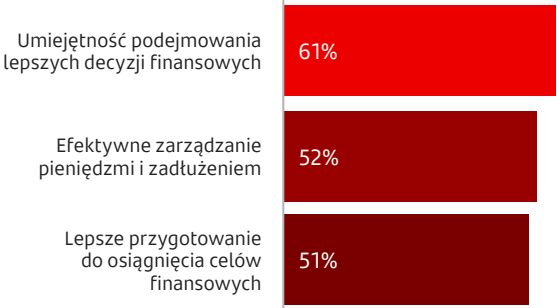
Meksyk

Pamiętający edukację finansową w szkole

Najważniejsze korzyści płynące z edukacji finansowej

Trzy najważniejsze cele finansowe

- 44% Osiągnięcie stabilizacji finansowej, która pozwoli nie martwić się o pieniądze
- 41% Oszczędzanie na podróże
- 35% Spłatenie kredytów

Gdzie szuka się informacji finansowych

- 54% Doradca finansowy lub specjalista
- 34% Firmy/organizacje dostarczające produkty finansowe
- 27% Członkowie rodziny/media społecznościowe

Kluczowe obszary wiedzy

- 69% Inwestycje
- 66% Oszczędzanie
- 55% Karty debetowe i kredytowe
- 55% Podatki
- 49% Budżet
- 42% Bankowość

Meksyk – dodatkowe dane

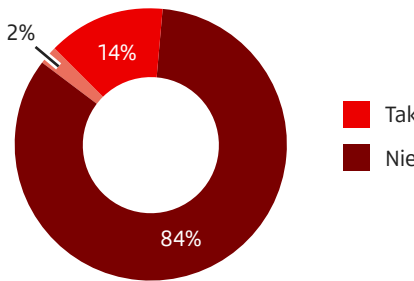
- 57% twierdzi, że główną przeszkodą w poprawie ich sytuacji finansowej jest zbyt niski dochód
- 36% wykorzystaloby swoje oszczędności, aby pokryć duży jednorazowy wydatek
- 85% twierdzi, że ich gospodarstwo domowe zawsze lub czasami mieści się w budżecie dochodów i wydatków
- 38% oszczędza średnio 10% lub więcej swoich dochodów
- 62% trzyma swoje oszczędności na rachunku bankowym

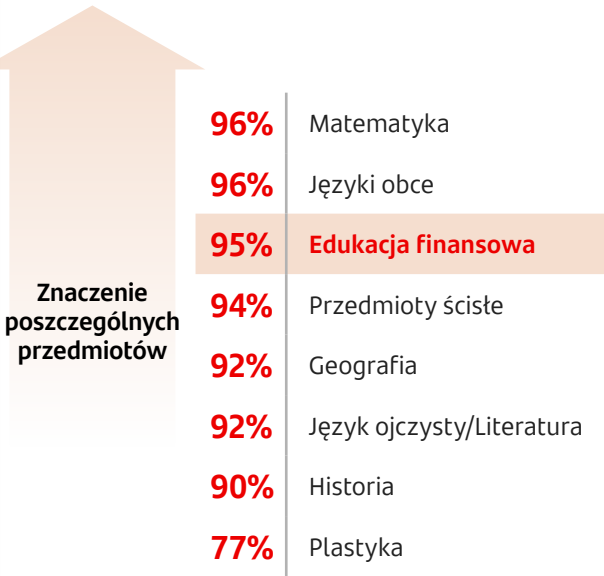
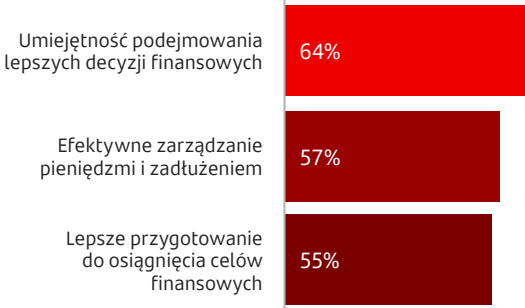
Urugwaj

Pamiętający edukację finansową w szkole

Najważniejsze korzyści płynące z edukacji finansowej

Trzy najważniejsze cele finansowe

- 48% Osiągnięcie stabilizacji finansowej, która pozwoli nie martwić się o pieniądze
- 34% Oszczędzanie na podróże
- 34% Spłatenie kredytów

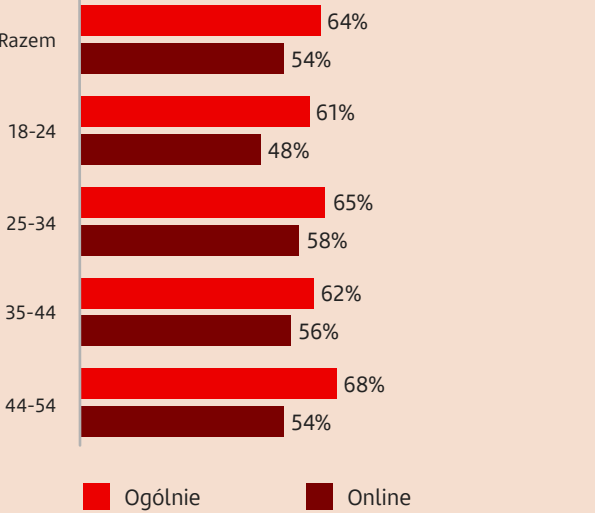
Gdzie szuka się informacji finansowych

- 39% Doradca finansowy lub specjalista
- 36% Firmy/organizacje dostarczające produkty finansowe
- 26% Członkowie rodziny

Kluczowe obszary wiedzy

- 71% Oszczędzanie
- 67% Inwestycje
- 55% Budżet
- 51% Karty debetowe i kredytowe
- 47% Podatki
- 30% Waluty cyfrowe

Pewność w zarządzaniu finansami

METODOLOGIA

Na zlecenie Grupy Santander firma Ipsos przeprowadziła wywiady z reprezentatywną próbą dorosłych osób w dziesięciu krajach, korzystając z internetowych serwisów i: omnibus i ad hoc, obejmującą: 2139 osób w wieku 16-75 lat w Wielkiej Brytanii, 2099 osób w wieku 18-75 lat w Stanach Zjednoczonych, 1970 osób w wieku 16-65 lat w Portugalii, 2001 osób w wieku 18-65 lat w Chile, 2002 osoby w wieku 18-65 lat w Argentynie, 1454 osoby w wieku 18-55 lat w Urugwaju, 2022 osoby w wieku 18-65 lat w Meksyku, 2028 osób w wieku 18-65 lat w Brazylii, 2118 osób w wieku 16-75 lat w Hiszpanii oraz 2073 osoby w wieku 16-75 lat w Polsce.

Badania terenowe przeprowadzono między 25 kwietnia a 21 maja 2025 roku. Uzyskane próbki są reprezentatywne dla populacji krajowych z uwzględnieniem limitów dotyczących wieku, płci, regionu i statusu zawodowego. W stosunku do uzyskanych danych zastosowano odpowiednie wagi, zgodnie ze znanymi proporcjami populacji offline na każdym rynku pod względem wieku, statusu zawodowego i klasy społecznej oraz płci, a także jednostek terytorialnych i wykształcenia, aby odzwierciedlić populację osób dorosłych w każdym kraju, w którym przeprowadzono badania.

Dane dotyczące poszczególnych krajów

Polska

Na zlecenie Santander firma Ipsos przeprowadziła wywiady z reprezentatywną próbą 2073 osób w wieku 16-75 lat w Polsce, korzystając z internetowego panelu i: omnibus w dniach 25-30 kwietnia 2025 roku. Uzyskana próba jest reprezentatywna dla populacji z uwzględnieniem odpowiednich limitów dotyczących wieku, płci, regionu i statusu zawodowego. Dane zostały dostosowane za pomocą wag do znanych proporcji populacji offline pod względem wieku, statusu zawodowego i statusu społecznego oraz płci, a także jednostek terytorialnych i wykształcenia, aby odzwierciedlić populację osób dorosłych w Polsce.

Hiszpania

Na zlecenie Santander firma Ipsos przeprowadziła wywiady z reprezentatywną próbą 2118 dorosłych osób w wieku 16-75 lat w Hiszpanii, korzystając z internetowego panelu i: omnibus w dniach od 30 kwietnia do 7 maja 2025 roku. Uzyskana próba jest reprezentatywna dla populacji z uwzględnieniem odpowiednich limitów dotyczących wieku, płci, regionu i statusu zawodowego. Dane zostały dostosowane za pomocą wag do znanych proporcji populacji offline pod względem wieku, statusu zawodowego i statusu społecznego oraz płci, a także jednostek terytorialnych i wykształcenia, aby odzwierciedlić populację osób dorosłych w Hiszpanii.

Brazylia

Na zlecenie Santander firma Ipsos przeprowadziła reprezentatywne badanie na próbie 2028 osób dorosłych w wieku 18-65 lat w Brazylii, wykorzystując ankiety internetowe ad hoc w okresie od 28 kwietnia do 9 maja 2025 roku. Uzyskana próba jest reprezentatywna dla populacji z uwzględnieniem odpowiednich limitów dotyczących wieku, płci, regionu i statusu zawodowego. Dane zostały dostosowane za pomocą wag do znanych proporcji populacji offline pod względem wieku, statusu zawodowego i statusu społecznego oraz płci,

a także jednostek terytorialnych i wykształcenia, aby odzwierciedlić populację osób dorosłych w Brazylii.

Meksyk

Na zlecenie Santander firma Ipsos przeprowadziła wywiady z reprezentatywną próbą 2022 dorosłych osób w wieku 18-65 lat w Meksyku, korzystając z ankiet internetowych ad hoc w okresie od 30 kwietnia do 10 maja 2025 roku. Uzyskana próba jest reprezentatywna dla populacji z uwzględnieniem odpowiednich limitów dotyczących wieku, płci, regionu i statusu zawodowego. Dane zostały dostosowane za pomocą wag do znanych proporcji populacji offline pod względem wieku, statusu zawodowego i statusu społecznego oraz płci, a także jednostek terytorialnych i wykształcenia, aby odzwierciedlić populację osób dorosłych w Meksyku.

Urugwaj

Na zlecenie Santander firma Ipsos przeprowadziła wywiady z reprezentatywną próbą 1454 dorosłych osób w wieku 18-55 lat w Urugwaju, korzystając z ankiet internetowych ad hoc w okresie od 25 kwietnia do 16 maja 2025 roku. Uzyskana próba jest reprezentatywna dla populacji z uwzględnieniem odpowiednich limitów dotyczących wieku, płci, regionu i statusu zawodowego. Dane zostały dostosowane za pomocą wag do znanych proporcji populacji offline pod względem wieku, statusu zawodowego i statusu społecznego oraz płci, a także jednostek terytorialnych i wykształcenia, aby odzwierciedlić populację osób dorosłych w Urugwaju.

Argentyna

Na zlecenie Santander firma Ipsos przeprowadziła wywiady z reprezentatywną próbą 2002 dorosłych osób w wieku 18-65 lat w Argentynie, korzystając z ankiet internetowych ad hoc w okresie od 30 kwietnia do 20 maja 2025 roku. Uzyskana próba jest reprezentatywna dla populacji z uwzględnieniem odpowiednich limitów dotyczących wieku, płci, regionu i statusu zawodowego. Dane zostały dostosowane za pomocą wag do znanych proporcji populacji offline pod względem wieku, statusu zawodowego i statusu społecznego oraz płci, a także jednostek terytorialnych i wykształcenia, aby odzwierciedlić populację osób dorosłych w Argentynie.

Chile

Na zlecenie Santander firma Ipsos przeprowadziła wywiady z reprezentatywną próbą 2001 osób dorosłych w wieku 18-65 lat w Chile, korzystając z ankiet internetowych ad hoc w okresie od 1 do 20 maja 2025 roku. Uzyskana próba jest reprezentatywna

dla populacji z uwzględnieniem odpowiednich limitów dotyczących wieku, płci, regionu i statusu zawodowego. Dane zostały dostosowane za pomocą wag do znanych proporcji populacji offline pod względem wieku, statusu zawodowego i statusu społecznego oraz płci, a także jednostek terytorialnych i wykształcenia, aby odzwierciedlić populację osób dorosłych w Chile.

Wielka Brytania

Na zlecenie Santander firma Ipsos przeprowadziła wywiady z reprezentatywną próbą 2192 osób w wieku 16-75 lat w Wielkiej Brytanii, korzystając z internetowego serwisu i: omnibus w dniach od 25 do 28 kwietnia 2025 roku. Uzyskana próba jest reprezentatywna dla populacji z uwzględnieniem odpowiednich limitów dotyczących wieku, płci, regionu i statusu zawodowego. Dane zostały dostosowane za pomocą wag do znanych proporcji populacji offline pod względem wieku, statusu zawodowego i statusu społecznego oraz płci, a także jednostek terytorialnych i wykształcenia, aby odzwierciedlić populację osób dorosłych w Wielkiej Brytanii.

Stany Zjednoczone

Na zlecenie Santander firma Ipsos przeprowadziła wywiady z reprezentatywną próbą 2099 osób dorosłych w wieku 18-75 lat w Stanach Zjednoczonych, korzystając z internetowego serwisu i: omnibus w dniach od 28 kwietnia do 2 maja 2025 roku. Uzyskana próba jest reprezentatywna dla populacji z uwzględnieniem odpowiednich limitów dotyczących wieku, płci, regionu i statusu zawodowego. Dane zostały dostosowane za pomocą wag do znanych proporcji populacji offline pod względem wieku, statusu zawodowego i statusu społecznego oraz płci, a także jednostek terytorialnych i wykształcenia, aby odzwierciedlić populację osób dorosłych w Stanach Zjednoczonych.

Portugalia

Na zlecenie Santander firma Ipsos przeprowadziła wywiady z reprezentatywną próbą 1970 dorosłych osób w wieku 18-65 lat w Portugalii, korzystając z ankiet internetowych ad hoc w okresie od 30 kwietnia do 21 maja 2025 roku. Uzyskana próba jest reprezentatywna dla populacji z uwzględnieniem odpowiednich limitów dotyczących wieku, płci, regionu i statusu zawodowego. Dane zostały dostosowane za pomocą wag do znanych proporcji populacji offline pod względem wieku, statusu zawodowego i statusu społecznego oraz płci, a także jednostek terytorialnych i wykształcenia, aby odzwierciedlić populację osób dorosłych w Portugalii.

KAPITALE NAUKI

It starts here